

GRAFIKAI SZEMLE

HAVI FOLYÓIRAT A GRAFIKAI IPARÁGAK SZÁMÁRA
KIADJA A MAGYARORSZÁGI KÖNYVNYOMDÁSOK
ÉS ROKONSZAKMABELIEK SZAKKÖRE
SZERKESZTI WANKO VILMOS

EZERKILENC SZÁZ-
TIZENEGYEDIK ÉVI
XXI-İK ÉVFOLYAM

BUDAPEST, 1911
VILÁGOSSÁG-KÖNYVNYOMDA RT. NYOMTATÁSA

A Grafikai Szemle 1911. évi évfolyamának tartalomjegyzéke:

Cikkek, hosszabb közlemények.

Adalékok a sajtóhibák természetrajzához. <i>Schwartz Ármin</i>	275
A helyes német szedésről. <i>Rasofszky Andor</i>	135
A hirdelések korrigálása. <i>Frisch Árpád</i>	285
A hirdelészedés. <i>Pollák Aurél</i> 9, 33,	57
A karácsonyi nyomtatványkiállításról. <i>Busay Balázs</i>	13
A könyv multjából. <i>Gondos Ignác</i>	54
A könyvnyomtatásiipari tanoncok szakirányú oktatása. <i>kl.</i>	149
Alapnyomatfestékek keverése. <i>Laupál Antal</i>	209
A legújabb papiruszok. <i>Schwartz Ármin</i>	177
A levélborítékok szedéséről	106
A levélpapír. <i>Gondos Ignác</i>	176
A matematikai szedésről. <i>Alpár Sándor</i>	84
A nemzetközi nyomtatványkiállításról.	78
A névjegy meghatározása. <i>S—n.</i>	185
A régi irányokról. <i>Burghheim Károly</i>	270
A sokszorosító eljárások fejlődése. <i>V. S.</i>	156, 181
A Szakkör és a vidéki szaktársak. <i>Wanko Vilmos</i>	101
A Szakkör mult évi működéséről. (Évi jelentések.)	29
A Szakkör szaktanfolyamai.	77
A Szakkör vidéki tagjaihoz.	221
A Szakkör 1911—12. évi továbbképző szaktanfolyamának tantervezetéhez. <i>P. J. A.</i>	197
A tetszervi jubileumi ünnepek. <i>Bauer Adolf</i>	174
A tömöntésről, mint a mesterszedő segédesszékéről.	283
Az árjegyzékesedés. <i>Burghheim Károly</i>	133, 152
Az Egerben rendezett nyomtatványkiállítás. <i>Fischer Miklós—Wanko Vilmos</i>	127
Céljaink is feladataink a közel jövőben. <i>Pollák Simon—Wanko Vilmos</i>	1
Betűnk törzrendszer és magassága. <i>Steinherz Miklós</i>	291
Egy korszakalkotó találmányról	42
Elődök és utódok. <i>R. Tóth József</i>	245
Epizód a közelmultból. <i>F. K.</i>	279
És most lássunk munkához!	173
Észrevételek. <i>Herzog S.</i>	102
Háromszázötven esztendő. <i>n. m.</i>	199, 223, 248
Hogyan lehet és kell a gépmesternek a mesterszedővel együtt dolgoznia? <i>Faltusz Ede</i>	11, 35, 59, 81
Jubileumi ünnepek Kolozsvárt. <i>Lengyel Albert</i>	125
Kernstok Károly kiállítása. <i>Vj.</i>	278
Kisebbségi kizárása művekben. <i>S—s.</i>	204
Korrektori teendők. <i>Werth László</i>	18
Körünk levélfejpályázatáról. <i>Prüner Arnold</i>	281
Közgyűlés után	53
Lapunk 1911. évi bekötési táblájáról. <i>lb—b.</i>	273
Láthatatlan milliók. <i>Gondos Ignác</i>	287

Magyar nyelvű sajtótermékek külföldi nyomdákban. <i>Schwartz Ármin</i>	205
Magyarulanságok. <i>Schwartz Ármin</i>	61, 83, 129
Modernül. <i>kl.</i>	80
Perspektíva vagy síkbrázolás. <i>P. J. A.</i>	3, 32
Pünkösdkor. <i>P. J. A.</i>	125
Revizori teendők. <i>Werth László</i>	230, 254
Tamások. <i>Vörös József</i>	40
Ujévi üdvözlő-lapokról és naptárakról. <i>Ifj. Aigner Antal</i>	37, 62
Üzleti évi jelentések, zárszámadások modern szedésre. <i>Pollák Aurél</i>	226
Verses szedések. <i>Schwartz Ármin</i>	251

A könyvnyomtató munkaköréből.

A betűk egyengetéséről. <i>Ifj. A. A.</i>	159
A betűkeresgélés. <i>K. Á.</i>	293
Ablakos levélborítékok. <i>Aldus</i>	294
A fábetelek kijavítása. <i>Ifj. A. A.</i>	159
A nyomdász cégjegyzése (impreszuma) a nyomtatványon. <i>Ifj. A. A.</i>	160
A szavak rövidítése. <i>S—s.</i>	183
A szedés megátztatása. <i>S—s.</i>	182
A „szisztemátlan” betűkről. <i>K. Á.</i>	293
A tömöntés egyik igen nagy hátránya. <i>J. K.</i>	257
Az ár. <i>S—s.</i>	183
CímSOROK helytelen elválasztása. <i>B—n.</i>	208
Egy pontocskánál. <i>St—rz.</i>	292
Elmult izlésű nyomtatványok átreformálása. <i>Ifj. A. A.</i>	160
Évi jelentések és zárszámadások. <i>B. K.</i>	257
Használati betűk raktározása. <i>S—s.</i>	208
Hogyan ragasszuk fára a tömöntvényeket? <i>Kr.</i>	257
Jól kizárni! <i>S—s.</i>	183
Kövért betűfajoknak mesterszedésekhez való alkalmazása. <i>B. K.</i>	257
Linoleum-lemezek felragasztása. Melyik nyomdai alkalmazott van hivatva a maszatok („Spiess“-ek) eltüntetésére? <i>Ifj. A. A.</i>	159
Nagyobb óvatosságot a klisé szedéseknél! <i>K. Á.</i>	292
Nagy példányszámú nyomtatott szedések elosztása. <i>Ifj. A. A.</i>	161
Nem mindig előny, amit annak gondolunk. <i>ifj. A. A.</i>	161
Oktalan helytakarékoskodás. <i>ifj. A. A.</i>	160
Sérült léniak kivonása a használatból. <i>ifj. A. A.</i>	159
Szépséghibákról. <i>ifj. A. A.</i>	159
Táblázatfejek célszerű szedése. <i>S—s.</i>	183
Táblázatrovatok elválasztása. <i>K. Á.</i>	293
Tömöntvények. <i>K. Á.</i>	292
Ürpótlók helyes öntése. <i>ifj. A. A.</i>	159

Szedéstechnikai feljegyzések.

A feltisztogatás módja. <i>Burghheim Károly</i>	232
A grafikai művészek munkálkodása. <i>P. J. A.</i>	137
A könyvgerincek. <i>P. J. A.</i>	138
A linoleum-metszés. <i>Burghheim Károly.</i>	233

A sorok ritkításának megállapítása. <i>P. J. A.</i>	137
A száraz uton való matricakészítés. <i>P. J. A.</i>	138
A szedés köréből	31, 55, 78
A táblázatos szedések. <i>P. J. A.</i>	137
Az árral való munkálkodás. —z.	110
Az amerikai mesterszedésekről	4
Az oxidálásról	81
Az új rézleániák megvizsgálása	81
Egy és más bizonyos szabályokról	31
Egyöntetű üzleti nyomtatványok	55
Blockok számozása. <i>Burghheim Károly</i>	232
Harántvonalozott számlák előállítása. <i>U.</i>	110
Hogyan rakjuk alá a szövegben előforduló betűnemeket? <i>P. J. A.</i>	138
Kétféle betűk. <i>B.</i>	110
Két oldal kilövése. <i>k.</i>	111
Mesterszedések. <i>Burghheim Károly</i>	232
Mintacsere	6
Napilapok karácsonyi számai	4
Nyolcadpeltit rézleániák. <i>P. J. A.</i>	138
Nyomdai anyagok kezeléséről	81
Szedés és nyomás	4
Szedések más szélességre való áttördelése	78

Nyomatástechnikai apróságok.

A gépterm hőmérséklete.	210
A fametszetek kezelése.	209
A fénytelen (matt) festék	6
Az alapnyomatfestékek keverése	234
A másolható nyomáshoz használt hengerek mosása	79
Aranyfűstnyomás könyvnyomdai sajtón	79
A tömöntvények egyengetésének megkönnyítése	162
Barna színek keverése.	233
Bronzrozás durva papíron. <i>m.</i>	139
Citromsárga papíron kék szín. <i>P. J. A.</i>	138
„Cromelin”	32
Fehér alapnyomatra való nyomtatás. <i>A bolognai kréta. H.</i>	112
Fénytelen nyomás fényes festékekkel	57
Fokozatosan eltűnő hátterű autotípiák nyomtatása. <i>B.</i>	111
Gépkiallítás	32
Hogyan nyomtassunk bronzfelületre? <i>M.</i>	184
Kenőolaj megvizsgálása. <i>Ty.</i>	184
Kézi ikerfeladóhenger.	258
Klisék elraktározása. <i>L. A.</i>	258
Kliséknak alulról való egyengetése. <i>L. A.</i>	233
Körforgógép csőalaku hengerekkel. <i>Aldus</i>	293
Mit szabad tartani napos vagy meleg helyen? <i>H.</i>	184
Mivel tehetjük a nyomdafestéket fényessé? <i>H.</i>	184
Multicolor. <i>V.</i>	112
Reducol. —o—	139
Sötétzsinű papíron mélyhatású színek nyomtatása. <i>B.</i>	185
Szalmasárga szín keverése	210
Sztaniol-papírra való nyomtatás. <i>W.</i>	111

Teljesen automatikus színnyomatási eljárás	162
Vászonra való nyomtatás	162
Vörös színek keverése	294

A szedőgépekről.

A Linotype sorszedő- és öntőgép. <i>Littauer Lipót</i>	87
A Monoline sorszedő- és öntőgép. <i>Sch. R.</i>	104
A négybetűs Typograph	202
A répi típusú Linotype-szedőgép	202
A szavak ritkítása a Linotype-on	253
A szedőgépek száma Dániában	152
A szedőgépek száma Németországban	106
A szedőgépek tökéletesítése	225
A szedőgépgyárak	106
A szedőgépekről	64
A Typograph sorszedő- és öntőgép. <i>Herzog Saloman</i>	289
A Typograph-szedőgépgyár	83, 174
Blokálás a gépszedésnél. <i>Ss.</i>	105
És ismét egy új vaskolléga!	152
Gépszedő keze izzadásának ellen-szere	84
Herkules-Viktorline-Linotype Modell 7.	152
Ismét egy új vaskolléga!	106
Kétsoros kezdőbetűk és körzetek öntése a Linotype-on	10
Lényeges újítás a Typographon	151
Már szinte unalmassá vált	252
Régi szedőgépek	57
Szedőgép mint önálló üzem	88
Törökök látogatása a Typograph-szedőgépgyárban	151
„Viktorline”	9, 10, 57

Művészet és tudomány.

A Kéve kiállításáról. <i>Biró Mihály.</i>	17
A „Nyolcak” kiállítása a Nemzeti Szalonban. <i>Biró Mihály</i>	113
Japán kiállítás. <i>Vágó József</i>	16
Kubinyi Sándor és Vészi Margit kiállítása. <i>Biró</i>	234
„Puccpaszta és bécsi mész”. <i>Biró Rippl Rónai József</i> kiállítása. <i>Vágó József</i>	113
Tavaszi kiállítás a Műcsarnokban <i>Biró Mihály</i>	66
Willy Pogány. <i>Biró Mihály</i>	41

Szakköri hírek.

A hirdetésszedésről	77
A Linotype ismertetése	1
A Monoline szedőgép	30
A Monotype ismertetése	29
A pályázatok bíráló bizottsága	250
A papírgyártás és kalkuláció	54
A papírgyártásról. <i>R. A.</i>	53
A Szakkör házi estélyei	197
A Szakkör új vezetősége	53
A szaktanfolyam	30, 77
A szaktanfolyam tanrendje	3
A szaktársak figyelmébe!	174
A tanoncok figyelmébe	102
A tanoncokhoz	126
A vidéki helyi csoportok megalakulása	249
Az újévi kártyák és naptárak	3
Bucsuszó a volt szerkesztőhöz!	1
Első házi estélyünk	222
Felhívás a tanfolyamon való részvétellel	192
Felhívás a vidéki szaktársakhoz!	173
Házi estélyünk	245
Karácsonyi nyomtatványkiállítás a fővárosban	250, 270

Kérelem!	77, 245
Kirándulás Visegrádra külön hájával	55, 78, 101, 125, 149
Korrektori és revizori munka	31
Körünk farsangi táncestélye	3
Körünk idei jelmezestélye	4
Lapunk bekötési táblája	149, 173
Magyar nyomtatványok az amsterdami nemzetközi nyomtatványkiállításán	274
Nemzetközi nyomtatványkiállítás	29, 53
Nyilvános köszönet	55
Pécsi kiállítás	222
Szaktanfolyamaink tanrendje	221, 273, 248
A szaktanfolyam első hónapja	246
Szaktanfolyam Nyitrán	221
Szaktanfolyamunk államsegélye	102
Szaktanfolyamunk előadásai	270
Tanay József	29
Tanulmányi kirándulásaink	273
Vidéki nyomtatványkiállítások	249, 274
Vidéki szaktanfolyamaink	222, 250

Beküldöttek.

A debreceni szaktársak beküldöttje	82
A győri Nitsmann-nyomda nyomtatványai	174
A Győri Ujság könyvnyomda körlevele	9
A nagybecskereki szaktársak beküldöttje	82
A nagymenyéri Haladás-nyomda nyomtatványai	198
A Pátia-nyomda meghívója	36
A szegedi Dugonics-nyomda nyomtatványai	150
Az iparművészeti iskola értesítője	150
Az újévi üdvözlő lapokról és naptárakról. <i>Ifj. A. A.</i>	33
Az úngvári Székely és Illés-féle nyomda nyomtatványai	174
Debrecen város nyomdájának zárószámadása	82
Iparoskáté	9
Kassai nyomdászok meghívója	126
„Közgazdaság”	126, 150
Nagykanizsai nyomtatványok	198
Nyomdatulajdonosok Évkönyve	35
Röpke Lapok	8

Pályázati hírek.

A Berthold-féle pályázat	58
A Szakkör pályázatai	104
A Szakkör pályázatainak határideje	199
A Szakkör pályázataira beküldött művek száma	222
A szaktársak figyelmébe	126
A temesvári pályázat	200
Az aradi pályázat	223
Berthold-féle mintacsere	199
Bírálati jelentés	275
Eldölt pályázatok	6
Iparművészeti társulat pályázata	104
Jungfer Gyula pályázata	58
Nyitrai pályázat	103
Pályázat munkaviszony rendezéséről szóló munka megírására	126

Szakirodalom.

A Ház	85
A Magyar Iparművészet	84, 108, 128
Az „Annuaire d'Imprimerie”	107
Bogtrykkerkunstens og Avisernes Historie	107
Ipari szervezkedés	108
Iparoskáté	284
Kereskedelmi nyomtatványok	36, 84, 178, [223, 282]
Nyomdász Évkönyv és Utikalauz	281

Nyomdatulajdonosok Évkönyve	36
[224, 282]	282
Typographische Linienstudien	128

Korrektori rovat.

A -be igekötővel hibásan képzett cselekvőszók használatára. <i>Sch. A.</i>	280
Felolvasás a korrektorek és revizorok körében	280
A Korrektorek és revizorok köre <i>W. L.</i>	11
A korrektor öt parancsolata a szedőnek	38
Az összeolvasás. <i>Sch. A.</i>	127
Germanizmusok. <i>Sch. A.</i>	152, 175
Névszókkal való hibás összetételek. <i>Sch. A.</i>	225

Technikai újítások.

A festéknélküli nyomtatás	79
Egy újabb fajta bronzfesték	279
Egy új mélynyomatási eljárás	251
Képek távirati uton való továbbítása	107
Önműködő gyorsajtó pénztárblokkok nyomtatására	279
Önműködő tégely-nyomósajtó	279
Reform autotípiák	32
Szedés kézirattal nélkül. <i>R. A.</i>	80
Uj betűöntőgép	151
Uj komplett-betűöntő gép	251
Uj tömítő-készülékek	151

A betűöntődék legújabb termékei.

A Berthold-féle „Cantate”	130
A Flinsch-féle betűöntőde új irásai	200
Alpha és Beta	251
A Woellmer-féle „Admiral”	154
Benjamin Krebs betűöntőde mintakönyvei	286
Brendler féle mintakönyv	227
Delitsch-Antikva	252
Flinsch mintalapjai	285
H. Berthold új betűi	286
Impresszo-diazitőanyag	252, 285
Schelter & Giesecke Salzman-frakturja	286
Stempel-öntőde mintakönyve	285
Uj betűfajok	130
Uj betűöntődei anyagok ismertetése	177
Vénusz-Groteszk	227
Woellmer-betűöntőde mintakönyvéből	286

A papírszakmából.

A cellulóze csomagolópapír-kartell	284
A diógyőri papírgyár	107
A fumei papírgyár	228
A kontinens legnagyobb és leggyorsabb papírgyártó gulle	11
Alkohol papírgyári hulladékból	129
A magyar papírgyárak áremelése	107
A monarchia összes selyempapírgyárai	107
A papírcsokók drágulása	107
A Vágvolgyi papírgyár r.-t.	178
Egy papírgyár reorganizálása	228
Japáni papírgyár	38
Kartellhírek a papíripar köréből	178
Lemezpapírgyárak egyesülése	178
Mennyi papírt gyártanak Németországban?	84
Papírkereskedők kongresszusa	4
Rotációs papír gyártása	228
Uj gyártási iparág meghonosítása	11
Uj papírárugyár	284

Uj papirgyár	178
Uj papirgyár a fővárosbnn	202
Uj papir-lemezgyár	58
Uj papirnemű iparfélék	129
Újságpapirfogyasztás Németországban	253
Vékony könyvpapir	153
Zárszámadások	129

Fővárosi hírek.

A bécsi grafikusok látogatása Budapestén	130
A fővárosi könyvtár	180
A Franklin-Társulat	131
A Franklin-Társulat nyomdai szemlézete	254
A Grafikai Rokoniparosok Főnökegyesülete	287
A Grosz Sándor-féle grafikai szakület	109
A jövő évi tavaszi vásár	288
Alaptőkeemelés	180
A Nyugat könyvkiadó rt. zárószámadása	154
A Szent György-Céh	108
Az állam-nyomda bevételei.	229
Az iparművészeti tskola	203
Az Iparművészeti Iskola nyilvános rajzterme	228
Az Iparművészeti Iskola új igazgatója	130
Az Országos Iparegyesület	108
Baer Ottó festékgyára	109
Beiratás az Iparművészeti Iskolában	179
Emich-alap	287
Grafikai Gépgyár rt	203
Grafikai szakület helyiségváltótárlása	180
Halálhírek	39, 59, 154
Hirdető kioszkok	180
Huszonöt éves jubileum	288
Jauernik Nándor ünnepelése	254
Jubileum	154
Képviseleti iroda áthelyezése	288
Külföldi nyomdaigazgató	203
König és Társai	255
Központi papirgyári iroda Budapestén	229
Lakásberendezési kiállítás	109
Leitner Pál	203
Ötven éves nyomdász jubileum	254
Rigler József Ede papirnemű gyár rt.	109
Sár Mór ipartelepének égése	154
Silberer Adolf	255
Szakirányú tanoncoktatás	130
Uj lapkiadó részvénytársaság	59, 254
Uj nyomdai részvénytársaság	154
Uj nyomdák a fővárosban	59
Uj papiranyagkereskedés	180
Uj részvénytársaságok	203
Üzleti könyvek gyára	154
Zárszámadások	179, 203

Vidéki hírek.

A debreceni jubileum	229
A Pécsi irodalmi és könyvnyomdai r.-t.	288
Aradról	155
A Természetbarátok Turistaegyesülete Temesvárott	181
A VNYOSZ és a tervbevett budapesti világkiállítás	729
Az egri nyomtatványkiállítás	85
Az első borítékgyár a vidéken	59
Csurgóról	289
Debrecen	86
Debrecen város nyomdája	181, 204
Eger	39
Győrből	12
Jubileumok	155, 288

Kaposvár	86, 155, 181
Kassa	109
Kecskemétről	12
Kiállítás után	289
Kolozsvár	109, 205
Makó	155
Meg sem született — máris meghalt	255
Nagybecskerek	59, 230
Nagyvárad	85, 109
Nyíregyháza	109
Nyomdásztanonc-szakiskola Pécsen	204
Nyomtatványkiállítás Győrött	38
Nyomtatványkiállítás Szegeden	59, 85
Országos kiállítások a vidéki városokban	132, 181
Pankotáról	289
Pécsi hírek	39, 109, 131, 155
Siklós	59
Sopron	288
Soproni táncestély	12
Szabadka	59
Szeged	288
Szekszárd	181
Székesfehérvári szakegyesületi helyicscsoport	131
Tab községből	205
Táncmulatság a sanatórium javára	205
Temesvár	59, 131, 155
Uj könyvnyomda	39
Uj lapok a vidéken	255
Uj napilap	230
Uj nyomdák a vidéken	230, 255
Uj részvénytársaság	288
Ungvár	59
Zenta	39

Külföldi hírek.

A bécsi Graphische Lehr- und Versuch-Anstalt	182
A gyorssajtó feltalálásának egyszázados jubileuma	289
A konstantinápolyi Corvinák Amerikából	13
A németországi könyvnyomdászok szövetsége	230
A németországi nyomdai munkások munkaidő és bérszabályzatának revíziója	206
A norvég reprodukáló műintézetek	206
A párisi École Estienne	290
A repülőgépek korszakában	60
A rio-de-janeiroi államnyomda	110
A svájci országos kiállítás Ausztria	230
Ausztriából	132
Az angol mozgalom	110
Az új német árszabály	256
Az új német könyvművészet	60
Az utcai falragasz-reklám	255
Az ünnepnapok számának korlátozása	132
Bécs	156
Berlin	206
Bulgária	182
Dr. Duden Konrad †	182
Gépszedőiskola Svájcban	86
Grafikai kiállítás Madridban	181
Guatemala	230
Halálhírek	156
Idegennyelvű lapok Németországban	133
Japánból	110
Jägerndorf	110
Jubileum	205
Kínából	133
Kopenhága	132
Könyvművészeti kiállítás	86
Leipzig	86
Lyonból	156
Mennyibe került a londoni szedők sztrájkja?	182
Művészeti és ipari kiállítások	290

Nagy nemzetközi nyomdaipari kiállítás	12
Nagyszabású nemzetközi nyomtatványkiállítás	256
Napilap hirdetések két színben	290
Nemzetközi kiadói kongresszus	156
Nemzetközi könyvgyári- és grafikai kiállítás Leipzigben	155
Nyomdászati tanszék	60
Nyomdászcsaládok biográfiája	12
Nyomdászok Lapja	12
Nyomdatulajdonosok kongresszusa	156
Paraguay-i sajtószabadság	156
Párisi könyvgyári kiállítás	110
Plakátkiállítás Antwerpenben	182
Portorico szigetéről	257
Pulitzer József	289
Schwartz Sándor †	86
Stuttgart	110
Svédországból	183
Uj napilapok és pártnyomda	12
Wienből	290

Vegyes hírek.

A „Berliner Morgenpost”	183
Ablakos levélborítékok	136, 206
A broncirozás káros hatása az egészségre	15
A gummirozott postabélyegeket	183
A legrégebb nyomtatott színlap	183
A magyar cimer a levelező-lapokon	207
A mikroszkópius könyvtár	40
A nők éjjeli munkájának korlátozása	86
A papir alkonya	135
A Talmud Babylonicum hasonmás kiadása	290
A világ legkisebb könyve	40
A 42 és 36 soros Gutenberg-bibliák hasonmás kiadásai	134, 183
Az osztrák képviselőház naplója	184
Egy Gutenberg-biblia árverése. Schw.	135
Érdekes gyászjelentés-gyűjtemény	40
Érdekes sajtóhiba	15
Felolvasás a Grafikus Művészetek Körében	13
Fraktur vagy antikva?	157
Gleitsmann E. T. festékgyár	291
Helyreigazítás.	13
Kézírási újságok Franciaországban	14
Kincstári nyomdák. P. A.	13, 61
Láng József	13
Misztófalusi Kiss Miklósról	134
Népszámlálás és nyomtatványfogyasztás	184
Postáink újévi forgalmáról	290
Révai Testvérek rt.	15
Roman Scherer A.-G.	29, 87
Táncmulatságok	39
Újfa-ta levélborítékok	136
Van-e szükségünk világkiállításra?	60, 156

Hivatalos rész.

Választmányi ülések jegyzőkönyvei, kimutatások, tagsági forgalomról szóló kimutatások és egyéb hivatalos közlemények	16, 40, 61, 87, 110, 136, 158, 184, 207, 230, 257, [291]
--	--

Mellékleteinkről.

A mellékletek felsorolása, valamint a szakbizottság bírálat jelentései	20, 44, 64, 90, 112, 139, 160, 186, 210, [233, 258, 294]
--	--

Szerkesztői posta.

Szerkesztői üzenetek	20, 44, 66, 90, [186, 234]
----------------------	----------------------------

50501

XXI-İK ÉVFOLYAM 1. SZÁM 1911. JANUAR HÓ

GRAFIKAI SZEMLE

HAVI FOLYÓIRAT A GRAFIKAI IPARÁGAK
SZÁMÁRA. SZERKESZTŐ: WANKO VILMOS
A MAGYARORSZÁGI KÖNYVNYOMDÁSOK
ÉS ROKONSZAKMABELIEK SZAKKÖRÉNEK
KIADÁSA. MEGJELENIK MINDEN HÓNAPBAN

GRAFIKAI SZEMLE

XXI. ÉVFOLYAM

BUDAPEST, 1911 JANUÁR HÓ

ELSŐ SZÁM

Céljaink s feladataink a közel jövőben.

Az érdeklődő szaktársak figyelmét nem kerülhette el az a tény, hogy az utóbbi időben a Szakkör sorsáról, működéséről és jövőjéről írásban és beszédekben sokkal többet foglalkozunk, mint ahogy ez a közelmúltban történt.

Vajjon mi ennek az indító oka?

Ugy a helyi, mint az országos szervező bizottság közelfekvő céljai sorába iktatta a Szakkör felvirágoztatását s a kör vezetősége szintén a legnagyobb kedvvel és ambícióval lát hozzá ezen cél eléréséhez.

Mint ahogy azt a szaktársak maguk is tapasztalhatják, ma már alig tartanak az egyes nyomdák személyzeti értekezletet, ahol a Szakkör agitációja napirenden ne lenne.

Az eddigi eredmények azonban semmiképpen sem mondhatók valami nagyon kecsegtetőeknek. És ezen talán nem is lehet csodálkozni. A magyar nyomdászokban általában bizony nem volt valami tulságos mértékben kifejlődve a szakmai tudás iránti melegebb érdeklődés. Az utóbbi években még egyébként is minden erőt lekötött az anyagi érdekekért folyó küzdelem, a megélhetés sulyosan gyöttrő gondja s ez felemésztette még azt a kevés érdeklődést is, amit a múltban a szaktársak a szakmai tudás iránt tanusítottak.

De amint az országos és helyi szervező bizottság tudatára jött, hogy ennek a csökönyös nemtörődömségnek véget kell vetni, épp úgy a szaktársak összességének is fel kell ismernie, hogy a szakmai képzettség nemcsak egyesek jobb boldogulásának, de a szervezetnek is egyik legfontosabb érdekei közé tartozik.

Ezt különben a közelmúltban Peidl, Preusz és Szilágyi szaktársak a Typographiában és Grafikai Szemlében leközölt cikkeikben ki is fejtették és én csak kötelességet vélek teljesíteni, amikor ezen fejtegetéseket egy és más adattal kiegészítem.

A szedőgépeknek meg nem akadályozható terjeszkedése nálunk szintén hozzá fog járulni a nyomdaiparban eddig divó termelési mód jelentősebb átalakulásához. Ma a szaktársak jelentékenyebb része a kompreszmunkák előállításánál találja megélhetését. A gépek terjeszkedésével azonban ez a termelési ág mindinkább kisebb térre szorul, amennyiben a szaktársak egy része a gépszedésre kell hogy áttérjen, a másik része pedig *kényszerítve* lesz a komplikáltabb akcidens, táblázat és matematikai szedések elsajátítására.

No már most erre a szaktársaknak nem is kis részét kell majd előkészíteni.

A Szakkör tervei szerint még ez év őszén berendezkedik újból egy nagyobbabású (évekre kiterjedő programmal) kísérleti, illetve továbbképző iskolára s ehhez az *összes szaktárskörök* már jó eleve meg is ígérték erkölcsi és szellemi hozzájárulásukat; de — úgy hiszem — *más oldalról* sikerül majd az anyagi támogatást is kieszközölni.

A kísérleti, illetve továbbképző iskola feladata lesz azután a gyakorlati életnek megfelelő oktatást rendszeresíteni és teljes erővel azon munkálkodni, hogy ez a jövőben úgy a szaktársaknak, mint a szervezetnek egy nélkülözhetetlen szerve legyen.

A Grafikai Szemlével szintén jelentős változások történtek. Ezzel a számmal, mint azt a szaktársak maguk is láthatják, új utra tértünk.

BUCSUSZÓ A VOLT SZERKESZTŐKHOZ!

Amidőn lapunk szerkesztését — a választmány bizalmából — átveszem, kötelességemnek tartom, hogy Tanay József és Novák László szaktársaknak, mint volt szerkesztőknek ez uton is megköszönjem a hosszú éveken át lelkesedéssel és ügybuzgósággal végzett uttörő szakirodalmi munkálkodásukat. Megilletődve olvastam egyszerű bucsusoraiikat és elmerengtem azon, hogy mily jelentős szerkesztői tevékenység zárókövét képezi e bucsuszó, melyből azonban nem olvashatjuk ki, hogy ezzel szakirodalmi tevékenységüket is befejezni szándékoznak. Nagy szó az: husz esztendő folyamatos szakirodalmi tevékenységben eltölteni. A lap volt szerkesztőinek működése annál nagyobb méltánylát érdemel, minél behatóbban vizsgálgatjuk, hogy milyen körülmények között teljesítették eme széleskörű szaktudást, irodalmi képességet igénylő szep, nemes — de töviseket is termő — hivatásukat. A magyar szakirodalom fejlesztésében az uttörők munkáját végezték s eme munkálkodásukban — sajnos — nagyon kevesen voltak segítőtársaik és nagyrészt a saját szellemi termelőképességükre voltak ráutalva. A magyar nyomdász-ságnak el kell ismerni, hogy feladatukat — a viszonyokhoz képest — sikeresen oldották meg. Most, hogy visszavonulnak, meghatóttan bucsuzok elődeimtől s megköszönve eddigi önzellen tevékenységüket, azon reményemnek adok kifejezést, hogy a magyar szakirodalmat továbbra is támogatják.

SZAKKÖRI HIREK.

A Linotype soröntőgép elméleti és gyakorlati ismertetése. A Szakkör által rendezett szedőgépek ismertetése ciklusán január hó 18-án és 19-én szabad előadásban, valamint január hó 22-én *ANap*-nyomda üzemében gyakorlatilag bemutatta *Littauer* Lipót szaktárs, ki mint gép-szedő e szakmában egyike azoknak, kik Budapesten a Linotypet bevezették és hozzáértésével a szakköri tagoknak behatóan megmagyarázta a Linotype működését és mint tényl állíthatjuk, hogy a Szakkör e fára-

dozába nem volt hiábavaló, mivel úgy a szabad előadáson, de különösen a gyakorlati bemutatás alkalmával a szedőgép működése iránt az érdeklődés oly nagy volt, hogy minden várakozáson felül kielégítette a Szakkör vezetőségét. Littauer Lipót szaktárs a gép gyakorlati bemutatása előtt két estén tartott előadást a gép történetéről, működéséről, szakszerű kezeléséről és felvilágosította a szaktársakat a gép azon mechanikai alkotásairól, melyek a gépszédőt leginkább érdeklik. Az egyes akadályok gyors elhárításáról értekezett, valamint rámutatott arra is, hogyan kell az akadályokat megelőzni, nehogy a gép működése fennakadást szenvedjen.

Elméleti előadásaiban kiterjeszkedett Littauer szaktárs arra is, hogy milyen kihátással van a Linotypegépben való működés egészségünkre, valamint arra is, hogy szociális és szervezeti szempontból van-e okunk idegenkedni a gépektől, és hogy azok mennyiben voltak befolyással a nyomdászatban a kézi szedők munkanélküliségére és igen helyesen odakonkludált, hogy nekünk eddig nincs okunk féltékenykedni a gépek rohamos terjedése miatt, mivel úgy szervezeti erőnknel fogva, valamint a könyvnyomdászatnak a gépekkel való egyenletes terjeszkedésével a munkaszaporulat is mértéket tart. Továbbá rámutatott előadásaiban arra is, hogy mik azok a főkéllékek, amelyek a kézi szedőket jó és gyors gépszédőkbe teszik, és itt főképpen a szedő kellő műveltségére, olvasottságára és a helyes nyelvtani gyakorlatra fektette a súlyt, valamint a higgadságra és a szedésnél való nélkülözhetetlen figyelemre, mivel, ha e fontos kellékekkel nem bírnak, úgy nem is lehetünk jó gépszédők. Gyakorlati előadásában a Linotypek bámulatos gyorsaságát, az egyik beüfajról a másikra való gyors átváltoztatását, valamint a billentyűzésnek (Taster) könnyűségét mutatta be Littauer szaktárs és az egyes matrica-rendszeren alapuló szedést, valamint az arról való soröntést és annak ismét a magazinba való átvitelét nagy hozzájárulással tudta a szemlélő szaktársaknak bemutatni; majd az osztó-szerkezet valóban bámulatos mechanikai konstrukcióját magyarázta feltűnő biztossággal és érthetően. Alaposan magyarázta továbbá, hogyan kell kezelni a gázregulátort, valamint az ólom felhevítését, amiknek ismerete főkéllékét képezik a gépen dolgozó szedőnek, hogy ne csak sok sort szedjen a szedő, hanem tisztá öntésű és nyomásra alkalmas sorokat szállíthasson.

Körülbelül 1¹/₂ órai gyakorlati bemutatás után a legjobb impresszióval távoztak a szaktársak, kiknek nevében Pavlovszky Alajos szaktárs meleg szavakban köszönte meg a Nap-nyomda művezetőjének, Grün Ignác szaktársnak, valamint Littauer Lipót előadó szaktársnak önzetlen buzgolkodását, amiért alkalmat adtak és lehetővé tették a szaktársak-

Wanko Vilmos szaktárs, az ujonnan megválasztott szerkesztő és titkár, átvette a lap vezetését és szerkesztését. Az ő komoly törekvése és szakmai ismerete garancia arra, hogy a lap minden tekintetben segítő eszköze lesz a Szakkörnek céljai kiküzdésében és vállalt feladatainak sikeres megoldásában.

Önöktől, tisztelt szaktársak, csak azt kérjük: előlegezzék önzetlen törekvéseinkhez a bizalmat. Támogassanak bennünket és a Szakkört azzal, hogy belépnek a tagok sorába, segítenek megnyerni azokat is, akik szükkeblüségből és esetleg rövidlátásból törekvéseinket eddig lekicsinyelték és csökönnyösen távol tartották magukat ettől a mozgalmától. Férfiasan ígérjük, hogy támogatásukat fáradhatatlan munkálkodásunkkal fogjuk viszonzni s biztosan hisszük: nem lesz okuk megbánni, hogy mellénk álltak.

Pollák Simon.

* * *

A fentiekben elnökünk a Szakkör hivatásának legközelebb megoldandó feladatairól nyilatkozott és most csekélységgem a sor, hogy mint — a választmány bizalmából — lapunknak szerkesztője, vázoljam a Grafikai Szemle szellemi irányítására vonatkozó terveimet.

Mielőtt ezek fejtegetésébe kezdenék, e helyütt is köszönetemet nyílvanítom a választmánynak megtisztelő bizalmáért és ígérem: minden erőmmel, tudásommal és tehetséggemmel azon leszek, hogy a Grafikai Szemle a kor színvonalán álló szaklappá és a Szakkörnek céljai elérésében segítőeszközévé, hatékony fegyverévé váljon.

Tudatában vagyok vállalt feladatomban fontosságának, de bizva akaraterőmben, remélem, hogy kötelezettségemnek közmegelégedésre teszek majd eleget.

A Grafikai Szemle célja, hogy szaktársainknak oktatója, szakmai kérdésekben tanácsadója és a Szakkörnek hivatása teljesítésében segítője legyen.

Ezen cél elérésére minden törekvésem odairányul, hogy szaktársaink kezébe egy minden tekintetben a kor színvonalán álló szaklapot adjunk, olyant, amelynek minden sorából tanulhatunk és jó tanácsait mindennapi munkánknál aprópenzzé válthatjuk.

Lapunknak főleg szaktechnikai dolgokkal kell foglalkozni; a gyakorlati életben lépten-nyomon felbukkanó szakkérdések megvitatása, technikai újítások ismertetése stb. fogják képezni cikkeink és egyéb közleményeink anyagát.

A Grafikai Szemlében szakmánk minden ágazatának munkásai megtalálhatják az őket közelebből érdeklő dolgokat s tanulságot meríthetnek a más ágazatuaknak szóló értekezésekből is. Rendszeresitem a művezetőket, revizor- és korrektorokat, szedőket, gépmestereket és nyomókat, betű- és tömöntöket stb. érdeklő közlemények rovatát.

Egyébként nagy súlyt helyezek arra, hogy a rokonszakmák köréből is oly tárgyú cikkek lássanak lapunkban napvilágot, melyekkel szaktársaink ismeretkörüket bővíthetik s amelyek a Szakkör és az egyes rokonszakmabeliek (kö- és fénynyomdászok, cinkografusok, könyvkötők stb.) között oly szorosabb kapcsolatot létesítenek, hogy az a rokonszakmabelieknek a Szakkörbe való bevonására alkalmas lesz.

Szaktechnikai cikkeken kívül természetesen szívesen és örömmel adok teret oly írásoknak is, melyek nyomdásztörténelmi, társadalmi, képző- és iparművészeti vagy bennünket közelebből érdeklő nyelvtudományi kérdéseket tárgyalnak.

Az oktató-jellegű közlemények mellett bő teret engedek szaktársainkat érdeklő események — úgymint kiállítások, pályázatok, felolvasások és tanfolyamok, technikai újdonságok stb. — ismertetéseinek és ezek feletti való elmélkedéseknek; a vidéki és külföldi szaktársi élet érdekesebb, az általánosságot is érdeklő mozzanatairól szóló beszámolóknak.

Lapunk mellékleteire vonatkozólag azon tervvel foglalkozom, hogy azokat szorosabb kapcsolatba hozom a szöveggel, olyképpen, miszerint a mellékletek is — vagy legalább nagyrészüik — a cikkek illusztrációját képeznék. Ez uton sikerül talán kiküszöbölhetni azt a rossz szokást, hogy szaktársaink a mellékletek megtekintése után a szövegrészszel

nem sokat törődnek, pedig tudvalevőleg nagyon sok az olyan melléklet, melyet újabb szedéstechnikai iránya miatt, magyarázó szöveg nélkül megérteni nem könnyű dolog.

Nem zárkózom el az elől sem, hogy a nem éppen modern szedési mellékletek, a legújabb szedéstechnikai irányelvek szerinti modernebb kivitelben is lássanak napvilágot. Ily módon alkalmunk lesz példákkal bizonyítani az egyszerű eszközökkel, a betűvel és diszszel észszerűen és anyagszerűen bántó irányzatnak, a sokszor nagy fáradságot, vesződséget igénylő és plasztikus hatásokra vadászó irányzat felett való fölényét.

Ezek volnának azon főbb elvek, melyek szerint lapunk szellemi részét irányítani kívánom.

Talán sokan lesznek olyanok, akiket nem elégitenek ki ezen elvek; én mindamelllett terveim tökéletes eléréseért kívánok küzdeni, mert érzem, hogy a magyar nyomdászok tulnyomó többségének igen nagy szüksége van hiányos szakbeli tudásának önképzés útján való fejlesztésére.

És itt utalok a szedőgépek rohamos terjeszkedésére — amire különben bevezető soraiban elnök szaktársunk is rámutatott — és azon körülményre, hogy nem mindegyik szaktársunknak lesz módjában hiányos szaktudását tanfolyamokon bővíteni; sokan lesznek olyanok — különösen a vidéken, — akiknek egyedüli oktatói a szaklapok lesznek, ezek között első sorban a Grafikai Szemle.

Ezen tények megállapítása mellett, határozottan állítom azt, hogy nemcsak a létesítendő továbbképző iskolának kell a szervezet egyik nélkülözhetetlen szervévé válni, hanem kell hogy azzá legyen lapunk is és ezt csak akkor érhetjük el, ha a nemesebb érzésű, szakmájukat és szervezetüket szerető tollforgató szaktársak lapunk köré csoportosulva, résztvesznek — a szervezeti szempontból óriási fontosságú — feladatainknak megoldásában olyan örömmel és lelkesedéssel, amilyen erős akarattal és ambícióval vállalkozott az én csekélységem a Grafikai Szemle vezetésére és irányítására.

A Grafikai Szemle feladatainak megoldására azonban nem elég az én szerény tudásom és képességem s így eltökélt szándékom magam köré olyan munkatársi gárdát szervezni, melynek minden egyes tagja átérezze, hogy mindenkor és minden körülmények között rendelkezésére kell állnia a szakoktatás nemes és hasznos ügyének s tudását, tapasztalatait nem rejti véka alá, hanem lapunkban közrebocsátva: közkinccsá teszi.

Egy ilyen megbízható, hivatásának fontosságától áthatott, lelkes munkatársi testületre számítottam, amikor lapunk szerkesztését elvállaltam. És én hiszem, hogy törekvéseim nem fognak hajótörést szenvedni, mert bízom szaktársaim becsületességében, szakmájuk és szervezetük iránti szeretetükben és abban, hogy magatartásuk meghatározásánál nem a személyt, hanem a célt fogják tekinteni.

Végül ismételtelen kifejezést adok azon eltökélt szándékomnak, hogy a Grafikai Szemlét a fentebb kifejtett irányban fogom vezetni, már csak azért is, mivel ezen működési terv alapján kaptam megbízatásomat. Felkérem az igen tisztelt szaktársakat, hogy működésemben a nemes célra és az igen fontos szervezeti érdekekre való tekintetből hathatósan, lelkesedéssel és önzetlenül támogassanak.

Budapest, 1911 január 1-én.

Wanko Vilmos.

Perspektiva és síkábrázolás?!

Mielőtt fenti cím keretében egyet s más elmondanék, kénytelen vagyok a karácsonyi szám részére készített boríték-tervezetekről néhány szóban megemlékezni. Teszem ezt annál nagyobb örömmel, mert kitűnő az alkalom arra, hogy rámutassak: mit szabad és mit nem szabad megszoknunk a grafikában.

Jól értsük meg: megszokni! Igenis, megszokása ennek vagy annak. Tehát a jónak vagy rossznak. Hogy grafikai műveleteink közben elcsajátított sok rossz szokásunknak mik és kik az okozói, azzal igen régen tisztában vagyunk s minden kertelgetés nélkül ismét rámutat-

nak a Linotype megismerését a gyakorlatban is. Legközelebbi számunkban közölni fogjuk a Linotype szedőgépnek szakszerű mechanikai ismertetését is, amit *Littauer Lipót* szaktárs volt szives magára vállalni. Ezzel azt a célt akarjuk szolgálni, hogy lapunkban megismertessük a Linotype-gépet azokkal is, akiknek még nem volt alkalmuk ezt a gépet megismerni.

A szaktanfolyamon január hó 30-án, hétfőn kezdődik a korrektori és revizori ciklus, még pedig az első napon Szilágyi József tart előadást „Vitás helyesírási szabályok” címen; január 31-én Morócz Jenő a „Korrigálás gyakorlati szabályairól”; február 1-én Gondos Ignác „A napilapokról”; február hó 6-án Schwarz Armin „Nyelvünk származása. Magyartalanságok” címen, gyakorlati példákkal; február 7-én Arányi Vilmos „A magyar nyelv fejlődése, Kazinczytól napjainkig” címen és február 8-án Werth László „A revizori teendőkről” tart előadást. A korrektori-ciklus befejezése után (február 14-től február 25-ig) újból a gépmester szaktársak ciklusa következik. Ezen ciklus tananyagát a fetekék készítése, anyaga, kémiaja és az egymásra való nyomás által elért hatások bő és részletes magyarázata fogja képezni. E tananyag érdekességére való tekintettel nemcsak a gépmester szaktársak érdeklődésére számítunk, hanem reméljük, hogy szedő szaktársaink is nagy számmal vesznek részt e cikluson.

Az újévi karácsonyi és naptárakról szokásos bírálatot és ismertetést ez idén csak február havi füzetünkben közölhetjük. Az eddig hozzáink beérkezett újévi üdvözlőlapokat és naptárakat január hó 29-én, vasárnap délelőtt 11 órakor, a Szakkör helyiségében megtartandó felolvasóülés keretében fogjuk kiállítani. A felolvasást ifj. Aigner Antal szaktárs tartja.

Körünk farsangi táncestélye a teljes erkölcsi siker jegyében zajlott le január 21-én, az építőmunkások otthonának disztermében. Vigalmi bizottságunk kabaréval is kedveskedett a nagyszámú közönségnek, mely élvezettel meghallgatta Gazda Iréne citeraművésznő és négy kedves tanítványának: Schwartz Ilonka, Kauderer Erzsébet, Wiedermann Gizike és Felzer Károly szép játékát. Igen szépen szavalt Zsoldos Andor, a Balassa-féle szini iskola növendéke. A műsor legélvezetesebb számát képezte Tanzer Miksa kamaranékes éneke; klasszikus dalokat énekelt és gyönyörű, tiszta lírai tenorjával óriási hatást ért el. Kívánatosnak tartjuk, hogy szakkörünk estélyeinek műsorába eszentül több nagyobb műértékű számot vegyenek fel, egyrészt, hogy a fejlettebb műizlésű közönségünk igényeit is kielégíthessük, másrészt, hogy a klasszikus és nagyobb műbecsű műsorok előadásával estélyeinket a lecsépelet és nem mindig izléses műsor-számokkal szereplő

matinék színvonala fölé emeljük. Egyébként estélyünk műsorának többi számait is zajos tetszéssel fogadta közönségünk. A műsor lepergése után tánc következett egész a reggeli órákig. A négyeseket 200 pár táncolta.

Körünk idei jelmezeztélyét folyó évi február hó. 25-én, szombaton tartja meg az Építőmunkások Otthona disztermében (VII, Aréna-út és Dembinszky-u. sarok). A jelmezeztély tiszta jövedelme a Gutenbergszoboralap gyarapítására lesz fordítva. Tagoknak belépőjegyül a tagsági jegy szolgál, nem tagok belépődíja előreváltva 2 korona, a pénzlárnál 2 korona 50 fillér. Jegyeket előre lehet váltani a nagyobb nyomdák házi pénztárosainál, Lakatos Péter drogeriájában (VIII, Sándor-ter 4) és Kerschitz Antónia virágüzletében (VII, Erzsébet-körút 15). Az estély iránt nagy érdeklődést tapasztalunk és így erős a reményünk, hogy ez egyike lesz a farsang legjobb sikerült jelmezeztélyeinek. A tánchoz a zenét a főváros egyik kiváló katonazenekara fogja szolgáltatni.

SZEDÉS ÉS NYOMÁS.

Meglepően gazdag tartalommal jelentek meg a napilapok karácsonyi számai, melyeknek technikai kiállítása — különösen hirdetések dolgában — az előző évek hasonló számainál fejlettebb izlésre, haladottabb technikai munkálkodásra vall. Lapunk terjedelme nem engedi, hogy a napilapok karácsonyi hirdetéseivel ezen lapszámunkban is bővebben foglalkozzunk, gondoskodás történt azonban aziránt, hogy ezekről a „Hirdetés szedés” című pályanyertes cikkünknek a keretében néhány komoly bíráló szó essék. Most csupán annak megállapítására szorítokozunk, hogy a múlt évi karácsonyi lapszámokkal — a kiadók és az előállító nyomdák — terjedelem és kivitel szempontjából — kitettek magukért. Nagyon szép volt Az Újság, Az Est, egyrészt Falus Elek rajzolta hirdetései-vel, de szedett hirdetések dolgában — ez közelebbről érdekel bennünket — sem maradtak el többi lap-társaik mögött. Technikai kiállításban vetekedtek egymással a Népszava, Budapesti Hírlap, A Nap, Pesti Hírlap, Pester Lloyd stb. s ezen vetélkedést hirdetésszedőink izlésének, a szép iránti érzékének fejlesztése szempontjából fontosnak s nem annyira a kiadók, mint inkább hirdetésszedő szaktársaink egészséges, szaktudásuk teljes mérlegre vetését igénybevevő versengésének tekintjük. Ezen dicséretre-méltó verseny eredményei tehát behatóbb tanulmányozást érdemelnek s lapunk nem mulasztja el az alkalmat, hogy kimerítő tanulmányban méltassa a napilapok hirdetésszedőinek karácsonyi munkáit.

Az amerikai mesterszedésekről. Amerikai laptársunk, a *The Inland Printer*, decemberi számában egy

hatunk, hogy a litografia az, amely bennünket, könyvnyomtatókat, sok tekintetben a helytelen utra vezetett.

Meg kell állapítanunk azt a tényt, hogy a legrégebb nyomtatványok képezik a könyvnyomtatás igaz remekeit. A hamisítatlan, sikon való észszerű termegosztás egyáltalán nem új keletű, mert elődeink már akkor abban a mederben munkálkodtak, amely a tipografiának szüzsies egyszerűségében leghelyesebben megfelelt.

Borítéktervezet lapunk karácsonyi száma részére. Tervezője Aigner János.

Borítéktervezet lapunk karácsonyi száma részére. Tervezője Wanko Vilmos.

Borítéktervezet lapunk karácsonyi száma részére. Tervezője Fekete Béla.

Borítéktervezet lapunk karácsonyi száma részére. Tervezője ifj. Aigner Antal.

Igen, ez mind megvolt már, csakhogy akkor az emberek nem a saját egyéniségüket, saját felfogásukat igyekeztek másokba beleplántálni, hanem inkább arra helyezték súlyt, hogy a sikon alkalmazott nyomási felületet bizonyos elvek szerint oldják meg.

Ilyen volt a sik lap, amelyen minden sikonban nyert kifejezést. Hogy eme, már akkor is tiszteletre méltó törekvés sok sikerrel járt, ahhoz szó nem fér, bizonyítja a mai korban is látható számtalan kitünő példa, amiket a régi egyházi és más irányú munkákon láthatunk.

Iniciáléik, melyek többnyire színes kivitelűek voltak, alakjaikkal együtt sikonban rajzoltattak. A sorok és szedéstestek arányai pedig szinte

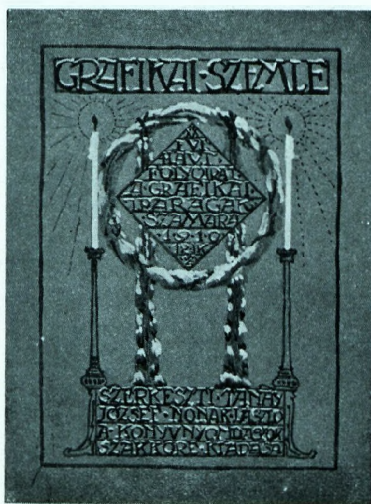
a végtelékig gondos és előre meghatározott tónusban olvadtak egybe ugyanazon sikon nyomott szinnel. Látunk ma ilyet? Lehet, hogy igen, de sajnos, csak igen keveset.

Boldog régi kor! Akkor az emberek még nem akartak mást, mint a teljes megértést minden téren. Ma már ez is kevés! Ma, amikor a becsületes megélhetésért küzdök ezrei a boldogulás útját keresik, látnunk kell, hogy jelentéktelenségeket eseménynyé fujnak, látnunk

könyvcimlap-pályázat eredményéről számol be, leközölve a 15 díjnyertes pályaművet, azonkívül a boldog nyelőket is bemutatja fényképekben. A pályázatra több száz munkát küldtek be amerikai szaktársaink, ami nem csoda, ha meggondoljuk, hogy igen tekintélyes összegű (25, 15, 10 és 10 drb 3 dolláros) díjak serkentették őket a pályázaton való részvételre. Bennünket azonban nem annyira a pályázat nyertesei érdekelnének, mint inkább a munkáik. Ha végig tekintjük a leközölt 27 munkát, rögtön meggyőződhetünk arról, hogy amerikai mesterszedő szaktársaink mennyire hódolnak a legegyszerűbb, de egyúttal leghalásabb tipografiai díszítőanyagoknak: a vonalnak és a pusztá betűnek. A pályamunkák sorait és sorcsoportjait vizsgálva: egyiknél sem tapasztalhatjuk, hogy azokat erőszakosan alakították volna valami kívánatos formára; a legtöbben úgy alkalmazták a sorokat, ahogy azok logikus tagozással adódtak. Kevés az olyan munka, melyen a sorcsoportokat tölcser- vagy más alakúvá formálták, de ezen esetekben is tapasztalhatjuk, hogy gondot fordítottak a szóközök egyenlőségére és az elválasztásokra. A munkák jó hatását azzal érték el, hogy a sorokat vagy sorcsoportokat a rendelkezésükre álló sikonarányosan elosztva, szolid és nemesen egyszerű vonalakkal egybefoglalták — nem látunk nyakatekert vonalkombinációkat egyetlen sem. A művek jórészen caupa elzevir vágású betűfajokat használtak fel; nagy szeretettel szednek azonban fraktur és gótikus betűkből is és a kurrens betűk alkalmazását pedig — úgy látszik — észszerűbbnek és célszerűbbnek találják. Általában ismert az amerikai nyomtatványok egyszerűsége. Különösen levélfejeknél tapasztalhatjuk amerikai szaktársaink ellenszenvét a dus díszítéssel szemben. Ezekben ugyszólván csakis az egyszerű és jól olvasható betűk és sorokkal hatnak a szemlőre. S ez így rendjén is van! A kereskedelmi levelezés komolyságához képest kell hogy a cégek levélpapírjai is egyszerű technikai kiállításukkal mintegy hozzásimuljanak az üzleti levelek komoly, számító tartalmához. Ha alkalmunk volna néhány az Egyesült Államokból származó levélfejet olvasóinknak bemutatni, meggyőződhetnénk ottani szaktársainknak az egyszerűsége való törekvéseiről. A levélfejeknél csupán a cég nevére helyezik a fősúlyt, minden egyéb szöveg teljesen alárendelt minőségben nyer elhelyezést. A levélfejet szövegét rendszeren a papír közepére állítják, nagy ritkaságszámba megy, ha a szöveg a sarokban nyer helyet. Elcsiszolással keverik össze tengerentúli szaktársaink a fraktur, elzevir, groteszk és kurziv írásfajokat egy nyomtatványon, amit nem tartunk sem helyesnek, sem szépnek. Említésre méltó, hogy az amerikai üzletemberek nem kedvelik a fehér levélpapírt, hanem — ellentétben óvilági

Borítéktervezet lapunk karácsonyi száma részére. Tervezője Aigner János.

Borítéktervezet lapunk karácsonyi száma részére. Tervezője Aigner János.

Borítéktervezet lapunk karácsonyi száma részére. Tervezője Novák Alajos.

Borítéktervezet lapunk karácsonyi száma részére. Tervezője Wanko Vilmos.

kell, hogy helyes és célhoz vezető törekvéseket kereszteznek. Kishitűség, önzés, rosszakarat és az egymás iránti tiszteletlenség jellemzik az embereket. Szóval, mindannyian érezzük, hogy hiányzik közülünk valaki vagy valami, ami vagy aki a megértéshez vezet bennünket.

Igy vagyunk a grafikával is. Tudjuk, látjuk, hogy helytelen mesgyén taposunk, de a szóvétneket vívőt eltaposunk, félretoljuk utunkból, mert megérteni képesek nem vagyunk. Ki élvezi majd ennek hasznát és ki látja majd ennek kárát? Azok, akik az intő kor szavát megértve, rátértek a haladás útjára, semmiesetre sem, viszont azok, akik gyenge,

kollegáikkal — az erősen színezett papírt használják erre a célra. Színezésről szólva, megállapítjuk, hogy az amerikaiak kedvenc színezése a piros-fekete, csak elvétve alkalmaznak a papír színével összhangban álló színeket. Egymás mellé állítva az amerikai és hazánkbeli nyomtatványokat: az első pillantásra meggyőződhetünk az előbbiekről, főleg az egyszerűségükben rejlő, jobb hatásáról.

Mintacsere. Érdekes mintacsere rendezését határozta el a berlini Berthold H. belüőntöde r.-t., amely alkalmas arra, hogy egyrészt a mercantil- és akcicens-szedők tudását fejlessze, másrészt pedig módot ad nekik arra, hogy szép kivitelű, modern nyomtatványmintákkal lássák el magukat és pedig díjtanul. Ezen mintacsereben minden szedő résztvehet és pedig akként, hogy beküld a Berthold-cégnek három munkát, például három levélfejet; ha ezek közül egy megfelel a megszabott követelményeknek, a beküldő 30 darab hasonló munkát (ez esetben levélfejet) kap ellenértékül. Az ily módon a Berthold-céghez beérkezett munkák sorozatokba osztatnak s minden sorozat három legjobb munkája külön jutalomban részesül. Ezen gyakorlatias mintacsere érdemes a támogatásra. Az érdeklődők a részletes feltételeket a Berthold-cégtől levelező-lapon kérjék.

A fénytelen (matt) festék ma igen keresett és mi tagadva, vannak munkák (például, amelyek simítatlan papírra nyomódnak), amelyeknél kívánatos az ilyen festék használata. A gyárak ugyan készítenek ilyeneket, de gyakran kerülünk olyan kényszerhelyzetbe, hogy a gyár szállítását nem tudjuk bevárni. Ilyenkor könnyen segíthetünk magunkon, ha a festékbe csekély terpentín-olajat keverünk; ez által a festék intenzív fényessége csökken és rendelkezésünkre áll a fénytelen festék. Manapság, mikor a fénytelen nyomás mindinkább tért hódít, ez az eljárás igen célszerű.

PÁLYÁZATI HIREK.

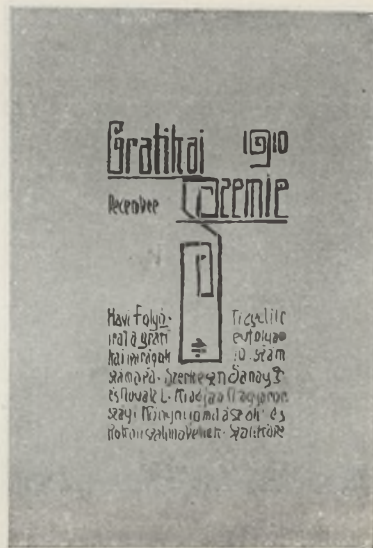
Eldölt pályázatok: Az *Iparművészeti Társulat* pályázatot hirdetett hivatalos közlönyének, a „Magyar Iparművészet” borítékjának megrajzolására. A pályázatra szokatlanul nagy számban küldtek be pályaműveket, melyeknek nagy részén erősen meglátszik, hogy készítőik szaktársak voltak. A két első díjjal (75—75 kor.) lettek kiüntetve: Bárány Nándor és Szekeres Béla, míg a két második, 25—25 koronás díjat Szendrői Dezső és Pepera Károlynak ítéltek oda. A Magyar Iparművészet januári száma már Bárány szaktársunk rajzolta köntösben jelent meg. — *Berger és Wirth* leipzig-i festékgyárosok múlt év végén nemzetközi pályázatot hirdettek egy reklám-célokot szolgáló rajzra; a pályázaton nem kevesebb 545 rajzzal

tévelygő léptekkel hol ide, hol oda támolyognak, még annyit sem érhetnek el, hogy elmondhatnák: kevés erőm javát magamért és ama célokért áldoztam, amely az utánunk jövők számára ha mást nem, megkezdett nyomokat hagyott.

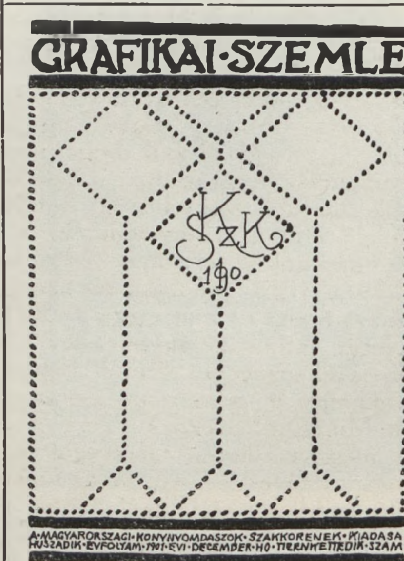
Egy cél, egy gondolat lebegjen előttünk s ez az, hogy a grafikában mindent síkban ábrázoljunk. De hát hol tanulhatjuk azt? Hol? Hát az iskolában!

Borítéktervezet lapunk karácsonyi száma részére. Tervezője Hock Károly.

Borítéktervezet lapunk karácsonyi száma részére. Tervezője Hock Károly.

Borítéktervezet lapunk karácsonyi száma részére. Tervezője Kiszol László.

Borítéktervezet lapunk karácsonyi száma részére. Tervezője ifj. Aigner Antal.

Mi lenne, ha nem járnánk iskolába? **Először:** lassan-lassan teret engednénk azoknak, akik a nyomdászatot nem tanulva, grafikai művész jelző alatt készítenék a patron-munkákat s így önkéntelenül adnánk fel ama már birtokunkba vett területet, melyről mi saját magunkat kergettük le. **Másodszor:** némi rajztudásunk révén ma még abban a helyzetben vagyunk, hogy segédeszközeink (különféle lemezek) révén metszeteket készítünk, de holnap „grafikus művészet” jelző alatt csak cinkkliséket fogunk láthatni. **Harmadszor:** ami a legtermészetesebb

(egyelőre nem mutatok rá, hogy ez már hol van így), csak magas kiképzésű sablon-szedők lesznek, de nem mesterszedők, ezek felett pedig grafikai művésztirányítók. *Negyedszer*: ezen sablon-szedők ebben az esetben annyit érnének, mint akármelyik minimumos szedő. Igaz, hogy nem is lesz többé olyan anyagi kiadása, amelyből tulajdonképpen eddig is mindig az alkalmaztató látta a hasznot. Szegény akcidenszedő! Nem kell tandíjért, felszerelvényért, szaklapokért a keserves

Az elfogadott borítéktervezet lapunk karácsonyi száma részére. (Tervezőjének Fekete Bélának nagymérvű elfoglaltsága miatt nem készülhetett el.)

baksisokat leszurkolni. Sőt még egy-két idegen nyelvet sem kell tanulni! Milyen jó lesz! *Ötödször*: a többit akkor, ha erre szükség lesz! Van még több ötödször is!

Ellenben: éppen arra kellene törekednünk, hogy valósággal elárasszuk ama részünkre, könyvnyomtatók részére megnyíló tereket helyesebben iskolákat, hol a grafikával foglalkoznak. Csakis így lesz módunkban a fejleményeket kísérni, figyelni és el-sajátítani mindazt, amire szükségünk van, s így mindenütt képzett és tanult nyomdászok tölthetik be mesterségünk eme fontos örhelyeit, hiszen mi rendelkezünk annyi intelligenciával, hogy a kellő előképzés után közel jussunk a grafika teljes megértéséhez. Mi dolgozni akarunk és becsülelesen akarjuk megkeresni a nekünk kifizetett bért.

De hát hol tanuljunk? Hiszen lássuk be, hogy mi magunk között veszekedésnél, személyeskedésnél alig teszünk egyebet! Amit Ez tesz, nem tetszik Annak és viszont.

Ügy, vagy helyesebben egyszerűen csak holt fogalom. Tanfolyam, kurzus stb. mind személyes érdekekkel spékelt.

Ugy érzem a tizenkettedik óra közele, meg kell szünni minden ellentétnek, össze kell fogni mindannyiunknak, hogy végre a helyes irányt, a célhoz vezető utat megtaláljuk. Olyan iskolát kell látogatnunk, amelynek révén látkörünket tágitjuk, tudásunkat gyarapítjuk, izlésünket finomítjuk és végre ahol mesterségünk, iparunk, vagy ha úgy jobban esik, művészetünk fejlesztésére megfelelő erőket is nevelhetünk.

Rossz idők járnak. Szakmailag visszamaradottak vagyunk. Az átlagszámításnak ez felel meg igazságosan. Hiányzik a továbbképzés alánya. Tudákosak és önzöek vagyunk, mert azt hisszük: már eleget tudunk; de az sem tagadható, hogy nem szívesen látjuk a nagyon kitarító és törekvő embereket, sőt! már ezekben is ellenségeket velünk látni és ezenközben nem vesszük észre, hogy míg így marakodunk egymással, a fejünkre nőnek a grafikus művészek. Minek a Szakkör? Talán, hogy lecsépeelt cikkekből diszalbumot adjon, még ha fülig érő adósságot vesz is a nyakába? Nem! Ez rettenetesen nagy tévedés! Annak az áraból tanulságos, minden tekintetben irányító szaklapot kell adni a tagoknak és hogy ezt meg lehessen tenni, ahhoz a tagok kitarása és a még ezideig nemtagoknak a Szakkörbe való belépése szükséges. Bizonyos, hogy ha taglétszámunk kellő mértékben felemelkedik, rövid idő alatt a külföldet követhetjük s nemcsak tanfolyamot, hanem nekünk teljesen megfelelő állandó szakiskolát teremthetünk. Gondolkodjunk, csak soká ne! Minden egyes szaktársnak tudnia kell, hogy ezáltal mit nyerhet és enélkül mit veszíthet. Ha pedig ezidő szerint még nem lenne lehetséges, akkor igen sürgősen meg kell teremteni az egész vonalon a rendet, hogy a tanulni vágyóknak ez a legminimálisabb kívánságuk teljesülhessen.

Még csak azt tartom szükségesnek megemlíteni, hogy mindaddig, amíg tagjaink a befizetett tagdíjak ellenértékéül havi estély, farsangi táncestély, havi felolvasás, nyomtatványkiállítás, tanfolyam, körhelyiség

pályázatok nemcsak hivatásos grafikus rajzoló, de szaktársaink köréből is számosan; tudomásunk szerint magyar szaktársak és rajzoló is beküldtek néhány munkát. A kitűzött díjakat — egy-egy 1000, 500, 300, 200, két 150 és négy 100 márkás — ugyyszólván mind németországi pályázók nyerték el. A pályaművek Leipzigban és Berlinben lettek kiállítva. — Ugyancsak a Berger és Wirth budapesti fiókgyáranak igazgatósága az Iparművészeti Iskola útján annak növendékei között pályázatot irt ki: cégkártyára, újvívi üdvözlő kártyára és utazói értesítőre. E pályázatokon túlnyomó többségben az iskola grafikai osztályának hallgatói vettek részt, igen szép, minden ízükben modern munkákkal. A pályázatok felett már megtörtént a döntés a következő eredménnyel: A cégkártya-pályázatra beküldött munkák közül csupán a két jutalomdíjat (10—10 kor.) adták ki Szekeres Béla iparművészeti iskolai hallgatónak és Lengyel Sándor szaktársunknak és tekintettel arra, hogy a festékgár a cégkártyának figurális megoldását kívánja, újabb pályázatot irtak ki, melynek eredményeképpen 50-nél több munka érkezett be. Ezen pályaművek majd mindegyike rendkívül hatáson, színben, tér- és foltelosztásban kifogástalanul megalkotott munka. A bíráló bizottság eldöntése alapján az I. díjat: Járó Imre igen szép munkája nyerte el. Ezenkívül két munkát díjaztak s néhányat megvettek. — Az újvívi kártya pályázat nagyszámu és kitünő minőségű munkái közül az első (30 kor.) díjjal Busay Balázs, a második (15 kor.) és harmadik (10 kor.), valamint az egyik jutalomdíjjal (5 kor.) Fekete Béla, a második jutalommal (5 kor.) Kizsol László szaktársaink munkái lettek kitüntetve. — Az utazói értesítőre hirdetett pályázat ugyan-csak szép munkái közül a II. (15 kor.) díjat Szabó István szaktársunk, az első jutalmat (10 kor.) Petten Sándor, két (5—5 kor.) jutalmat Fekete Géza és egy 5 koronás jutalmat Busay Balázs munkájának ítelték oda. — Nyitran a szakegyesületi helyi csoport pályázatát hirdetett egy újvívi üdvözlő kártya szedésére és nyomására. A pályázat meglepően szép eredménnyel járt. A beküldött hét pályamunka túlnyomó része igen csinos és minden tekintetben modern munka volt. Követéreméltó a nyitrai szaktársak igyekezte és szakmájuk iránti szeretete. Vajha minden vidéki város szaktársai követték példájukat és sürűben vehetnénk tudomást a nyitraihoz hasonló pályázatokról. Ezáltal csupán azt óhajtjuk megjegyezni, hogy a pályázatok a feltételekben megállapított és meg nem változtatható szöveggel irassanak ki s nem úgy mint a nyitrai pályázat, amelyiknél a szöveg megállapítása dolgában szabad kezét biztosítottak a pályázóknak, akik a szöveget — élve a joggal — a diszítéshez és a sorcsoportok formájához simulva

határozták meg. Köztudomás szerint a pályázatok tulajdonképpeni célja, hogy egy bizonyos feltételekhez kötött feladat jó megoldására alkalmat adjunk a magukat erre képesnek vélő egyéneknek s a pályaművekből láthassuk, melyik pályázó oldotta meg a feladatot a feltételeknek legmegfelelőbb módon. Szedés- és nyomáspályázatoknál pedig okvetlenül szükség van bizonyos korlátozó kikötésekre, mert egy és ugyanazon szövegű feladatot ezerféleképpen lehet megoldani s a megkötöttség a pályázót a feladat behatóbb tanulmányozására és gondolkodásra kényszeríti, ami viszont tér- és feltelosztási érzékét, ízlését is nagyban fejleszti és csiszolja. A nyitrai pályázat eredménye a következő: Az első 10 koronás díjat Lencse Antal szaktársunk nyerte el a lapunk e havi számában közölt újévi kártyájával, a II. díjat (5 korona) Pintér Istvánnak, a III. díjat (oklevél) Bocz Zsigmondnak ítélte oda a szakbizottság. Nyomásért az I. díjat Derka Béla, a II. díjat pedig Dobis József kapta.

BEKÜLDÖTTEK.

Röpke Lapok. Régi ismerősünk Kner Izidor ilyen című kiadványa a gyomai nyomda ezen füzetével is bizonyosságát szolgáltatta, hogy közismert meghívóival nemcsak jó üzletet akar csinálni, hanem a közönség mindjobban fejlődő művészi ízlését is ki akarja elégíteni. Knerék ezen törekvése végigvonul a vaskos füzet majd mindegyik mintáján, bár vannak egyesek, melyek már nem igen fognak megfelelni a fejlettebb műérzékű rendelőknek. De ha megdöglünk, hogy a Kner-nyomda megrendelői nemcsak a műveltebb társadalmi körökből kerülnek ki, hanem a kisebb művészi igényűek is csatlakoztak vevőik csoportjához — úgy hisszük: a mintafüzet egyszerűbb példányai is megtalálják vevőközönségüket, vagy az őket. Technikai kivitel szempontjából a mintalapokat bírálva, el kell ismerünk, hogy a nyomtatást végző gépmester szaktársunk érti a dolgát, a három- és négyszín-nyomások mind dicséretet érdemelnek, ha itt-ott elő is fordulnak hibák, amiknek keletkezése azonban a nagy példányszámban is lelheti magyarázatát. A szedésmunkákról vajmi keveset lehet szólni, egyszerű és többé-kevésbé jól szedett sorokat, sorcsoportokat látunk magunk előtt. A Kner-nyomda újabban diszoklevelek nyomtatását is felvette munkakörébe és ezekre megjegyezzük, hogy a bemutatott kicsinyített példák rajzai már nem igen elégítik ki az ízlésesebb vevőközönséget.

Soproni szaktársaink táncestélyének meghívója minden egyszerűsége mellett sem ért el oly hatást, mint amilyent észszerűbb színezéssel el lehetett volna érni. Legfelül nyert elhelyezését a fősr — melyet raster-zerű léniákkal, aranyszínben át-nyomtattak — és alatta a jóval

és Grafikai Szemlén kívül még nagyértékű Évkönyvet is kívánnak, mindaddig technikailag kifogástalanul kiállított, tanulságos szaklapot a Kör nem nyújthat, mert a teher ennek következtében túlhaladja szerény bevételünket. Ez tehát a tulajdonképpeni akadály, amelyet végre kell, hogy mindenki kellő értékére szállítson, s e helyett inkább lapunk nivósabb előállítását követelje. Ugyancsak ez alkalommal nyílt kérdéssé teszme: vajjon a szervezet, amelynek eminens érdeke a Szakkör felvirágzása, miért és mely okok miatt nem foglalkozik komolyan ennek a mélyreható kérdésnek a helyes megoldásával? Kinek az érdeke lehet, hogy ezen kérdés egyáltalán nem tud felszínre jutni? Részemről úgy gondolkodom, hogy a mai időpont legalkalmasabb lenne eme kérdés felvetésére, s hiszem, hogy azt, igen rövid idő alatt, a célnak megfelelően meg is tudnánk oldani. Egyet ne feledjünk! Azt, hogy mindannyiunk közös érdeke a szakmai továbbképzés. Ha ezt átérezzük, egy sem lesz közöttünk, ki a Szakkörnek a Szakegyletbe való beolvadását helytelennek tartaná! E felett gondolkodjunk, de úgy, hogy kezünk szívére szoritva, kiáltjuk: előre!

* * *

A szakbizottság annak idején határozattá emelte, hogy a karácsonyi szám részére egyenként egy-egy borítéktervezetet készít és a legmegfelelőbbt kiválasztva, azt elkészítteti. Sajnos, a kiválasztott nem készülhetett el, mert az illető szaktárs annyira le volt üzletileg foglalta, hogy csak a legegyszerűbbet nyújthatta s így jutottunk abba a nem éppen kellemes helyzetbe, hogy az itt reprodukáltak között a tényleg megjelent boritéknál tipografiaiilag zamatosabbat is láthatunk.

Az itt bemutatottak azonban tanulságul szolgálnak több irányban. Először is láthatjuk, hogy igenis szívesen szolgál mindenki olyan célokat, amelylyel a köznek használhat. Ezen tény pedig szintén engedi, hogy a jövő nagy átalakulásaiban s annak minden munkájában mind-azok részt kívánjanak venni, akik nemes versengésükké a jövő fejlődését elősegíteni kívánják és akarják.

Okulásul szolgál azonban azoknak is, akik a jövő helyes útjait ma még csak kutatják, de nem irányítják. Ez ma még csak a megye, amely a leghelyesebb irányba vezet. Okulásul szolgál arra, hogy a nehéz feladatok csakis akkor oldhatók meg sikeresen, ha az arra hivatott erők a szakma előbbrevitelét a tömörülésben, a tettben képesek felismerni.

Tanulni, oklulni ott lehet, ahol az elhangzott vélemények öszinteségét ismerjük fel. A lélekre csakis ez hat. Ebből merithetünk, okulhatunk; míg a léleknélküli kierőszakoltság tévhitbe ejt bennünket. Szóval: nem mondhatjuk azt, hogy ez vagy amaz csak akkor lenne jó vagy elfogadható, ha így vagy amúgy lenne. Nem, ez az emberi gyengeség előtérbe vonása. Két tényezőt kell hogy ismerjünk, jó vagy rossz. A meglévőn nem változtathatunk, különösen akkor nem, ha az már teljes egészében mint kész áll előttünk.

Mindezt azért említem meg, hogy ime, lássuk be, mily nagy szükségünk van a rajz gyakorlására. Eme tudásunk mellett vagyunk csak képesek olyan vázlatot készíteni, amely a sík felületet síkban fejezi ki. Kénytelen vagyok még megemlíteni, hogy a „sík“ szó helyes értelmét igen sokan rosszul fogják fel, s kell, hogy erről mihamarabb értekezést tartsunk. Ha ez a szaktársak előtt kellőleg meg lesz világítva, hatalmas lépéssel jutottunk előbbre, s alig hihető, hogy olyan furcsaságokkal találkozunk, mint a karácsonyi kiállításon is láthattunk.

Ez alkalommal is ki kell ezt emelni, mint már oly sokszor tettem. A grafikában (éppen a mi szakmánkban) perspektiva nem létezik. Ettől őrizkednünk kell. Ezzel nem azt kívánom mondani, hogy nem szabad alakot vagy tájképet rajzolni, korántsem; azt is, ezt is lehet, de mindent síkban. Ha e tekintetben a megértéshez közel jutottunk (ezt azonban csak úgy érthetjük el, ha rendszeresen járunk iskolába), leszünk képesek eme állítás helyességét felismerni.

Hiszük, meggyőződésünk, hogy a jövő átalakulása közben nemcsak egymást leszünk képesek megérteni, de megértjük a grafikát is és annak minden fázisát. Így tovább szaktársaim! A megoldás már nincsen messze.

P. J. A.

A hirdetésszedés.

Nemcsak a hirdetésszedőnek, hanem minden kultúremlernek, közte természetesen első sorban a hirdető üzletembernek — ha érdekét akarja szolgálni és eredményt akar elérni — meg kell ismerkednie nemcsak a hirdetés, vagyis közléteves hasznos céljával, hanem annak történelmi multjával is, hogy az elmúlt idők praktikáit egyrészt érdekében felhasználhassa, másrészt pedig azokon okulva, kellőképp irányíthassa a közléteendőket helyes, célirányos formában.

A hirdetésszedőre nézve pedig fontos ez azért is, hogy tisztában legyen a *hirdetés, a közléteves céljával már abban a pillanatban, amidőn a kéziratot végigolvassa, s a tanulás révén fejlesztett ösztönszerű érzékével azonnal kialakíthassa lelki szemei előtt* — vagy azt megrögzítve vázlat alakjában — *annak teljes képét, környezetébe (a többi hirdetés közé) való beleilleszkedését, érvényesülését, s ami a fő, a helyesen megválasztott „fősorokat“*, amelyek első rátekintésre kell, hogy továbbítsuk az olvasónak az egész szöveg tartalmát.

Hogy mindezeket elsajátíthassuk, nemcsak illő, hanem szükséges is megismerkedni a tudományos megokolással és a mai hirdetéseknek történelmi fejlődésével.

Az ősidőkben, mikor még a kezdetleges szóbeszéd is erős kiségitőre talált a taglejtésekben, az emberek szükségleteik feleslegét csere-berelés révén értékesítették, egyrészt, hogy a tulajdonukban levő felesleget átcserelelhessék oly értékekre, illetőleg szükségrendő tárgyakra, melyek primitív igényeiket kielégítették és addig tulajdonukat nem képezték, avagy már elhasználtattak; másfelől, hogy a csere révén szomszédjaikat vagy a törzseket a náluk levő feleslegekhez juttassák, mint olyanokat, melyeket viszont amazok igényeltek.

Igy indult meg kínálat és kereslet a lassan megszilárduló társadalmi rendben (családok, törzsek) s fejlődött ki a magántulajdon sérthetlensége és védeése, mely első sorban is természeti cikkeköl (vetemények és élőállatok) állott.

Tehát kialakult a kereskedelem, bár primitív formában. Később, a fejlettség magasabb fokán, mikor már kézi eszközök is szerepeltek (balták, nyilvesszők, lándzsák, fa- és kőszerszámok, edények) a cserekereskedelemben, tekintettel a fokozottabb keresletre és kínálatra, az adás-vevés lebonyolítása már nagyobb zajjal járt, s mindenki igyekezett a figyelmet saját cseretárgyaira, illetve kereskedelmi cikkeire terelni.

Már ez a nagy zürzavarban való érvényesülés is sok eredeti ötlethez vezetett, de az emberek eme érzéke csak hosszu idők után, a cserekereskedelemnek a pénzértékig való fejlődése után, nyilatkozhatott meg egészében, amikor is már állandó lakhelyen, köházakban, városokba csoportosítva lakott, sőt ipart is rendszeresen üzött.

Akkor már az árusok nemcsak a vásárokon való nyilvános feldicsérésekre szorítottak, hanem állandó lakhelyüket is megjelölték a náluk állandóan kapható áruk miatt, s azokat, ha már nem is élőszóval, de a ház külső, tehát mindenkitöl szemlélhető részén, írásban feldicsérték, ajánlották.

Igy születtek meg az első állandó nyilvános feldicsérései a csereportékának — az *első hirdető, vagyis cégtáblák*.

Az idők folyamán az üzleti élelmesség már nem elégedett meg az áruknak, kereskedelmi cikkeknek egy helyhez kötött nyilvános feldicsérésével, hanem a kereskedők oda törekedtek, hogy áruikra felhívják a környéken lakó emberek figyelmét is.

E cél érdekében, különösen a könyvnyomtatás előtti időkben, a középkorban, akik felhasználták a városi kikiáltókat, heroldokat, bejárván a várost, annak forgalmasabb helyein kihirdették a bizonyos obulusok arányához viszonyló terjedelmű kiáltványokat, hirdetéseket stb.

Miután az *írás, vagyis a gondolatok és eszmék kézírás alakjában való sokszorosítása* igen nehéz és fáradságos volt, természetesen a kereskedelmi értékesítés alig hódított e téren valamit, s ebben leli magyarázatát, hogy az emberi leleményesség nem használta ki ezt a terepnumot, hanem annál is inkább fordult a zajos és hangzatos vásári jelenetekhez és az élőszóval való ajánláshoz, dicsérethez.

keskenyebbre és folytatólagosan szedett többi meghívószöveg nyert elhelyezést és ezen keskenyebb szövegtömb mellé, két oldalt, rácszerű léniaszedést alkalmaztak; az egész szöveget négy pontos vastagság, aranynyal nyomott vonal foglalja egybe. A szöveg- és vonaldisz szöttek színnel nyomódott. A fősor emített átnyomását nyugodt lelkiismerettel mellőzheték volna és tekintettel a kétpontos vonaldisz erős, zavaró voltára, a jobb hatás érdekében azt a papír színénél valamivel erősebb, tompa színben nyomhatta volna a munka nyomója, aki egyébként elég rendez munkát végzett.

A Györi Ujság könyvnyomda egy körlevélét küldték be megbírlás végett. Szivesen teljesítjük e kérelmet, bár a nyomtatványról nem nyilatkozhatunk valami hízelgően. Sokkal jobb hatású munkát készíthettek volna, ha az olvashatatlán írásfaj helyett egy könnyen olvasható választanak és a szedéstömböt valamivel (kb. 16 ponttal) feljebb állítják. Nagy hibának tartjuk, hogy a szöveget egy amugy is olvashatatlán írásfaj verzálisából szedték és még elítélendőbb, hogy a bevezető sorokat ciceró fokozatból, a folytatást pedig garmondból. Számítalanszor hangoztattuk, hogy a szép és modern nyomtatvány legfőbb kelléke a jól olvasható betű; tehát igyekeznünk kell, hogy nyomtatványok szedésénél kellőképpen mérlegelni tudjuk az írásfajok olvashatóságának a fokát; a körlevélén felszedett betűfaj teljesen alkalmatlan egész szedéstesteknek verzálisából való szedésére. Nem hisszük, hogy a nyomdában nem lett volna más alkalmasabb írás, amelynek *egyetlen* fokozatából ki lehetett volna szedni a körlevél szövegét, de ha nem volt, úgy a célnak sokkal jobban megfelelt volna ugyanazon írás kurrens betűje. A körlevél nyomása kifogástalan.

Iparoskáté a címe annak a kis könyvnek, melyet lapunknak be-küldtek. Tartalmával — mint bennünket nem érdeklővel — nem foglalkozunk bővebben; a könyv technikai kiállítására pedig az a megjegyzésünk, hogy az érdekes tartalom különös szedés- és nyomás-munkát érdemelt volna. Sem a szöveg, sem a hirdetések szédése és nyomása nem kifogástalan s mindennapi tucatmunkák nívóján nem emelkedik felül. Meglehet, hogy ez nem első sorban szaktársaink hibája, hanem valószínűleg az előállító nyomda hiányosabb be- rendezésében találja magyarázatát.

A SZEDŐGÉPEKRŐL.

„Victorline“ névvel új szedőgépet hozott forgalomba a berlini „General Composing Company“. Az új szedőgép a maga egészében a „Linotype“-hez hasonló szerkezetű és külsejű kétbélű sorlötő-gép. Németországi laptársaink — a gépnek ismertetése kapcsán — nem

nyilatkozni valami nagy elragadtatással az új „vas kollegá”-ról, egyes praktikus ujitásai mellett több hátrányára is rámutatnak. Addig is, míg az új szedőgépekről részletesebb leírását s kiforrottabb véleményt adhatunk, említésreméltónak tartjuk azt az erőteljes hirdetési harcot, mely jelenleg a német szaklapokban folyik a General Composing Company és a Mergenthaler Setzmashinenfabrik között. Az utóbbi ugyanis óvást emelt az ellen, hogy a Victorline több, még érvényes szabadalmát sértette meg s emiatt perbe fogta az új társaságot s utalván arra, hogy az már öt esetben ítélte el jogérvényesen különböző szabadalmának megsértése miatt, figyelmezteti a nyomdákat is, hogy ellenük is jogorvoslattal fog élni, ha a Victorline-t megveszik és üzembe helyezik. Ezen óvás ellensúlyozása érdekében a General Composing Company ugyancsak hirdetések útján felvilágosításokat közöl, hogy a Linotype-gyár alaptalan vádakkal illeti, amennyiben a Victorline csupán hasonló a Linotype-hez, de annak szabadalmait nem sérti s erről a gépe kibocsátása előtt szakértőktől nyert vélemények alapján bizonyosságot szerzett; az ellene érvül felhozott öt ítélet különben sem vonatkozhatik a Victorline-re s vevőinek korlátlan biztosítékot nyújt, hogy minden, a gép felállításából eredő kárért a felelősséget magára veszi. — A két szedőgépgyár harcának kézzelfogható hasznát egyelőre tehát csak a szaklapkiadók élvezik, a küzdő ellenfelek hirdetési révén.

A Victorline kétbetűs sorszedő-, öntő- és osztógép gyakorlati és üzemi bemutatása január hó közepén Bécsben is megtörtént. A kiállítás helye VI, Mariahilferstrasse 27. szám alatt van, ahol az érdeklődők a gép üzemképességéről meggyőződést szerezhetnek.

Kétsoros kezdőbetűk és körzettek öntése a Linotype-on. A berlini Mergenthaler-féle szedőgépgyár néhány levonatot küldött be a „Hamburger Fremdenblatt” apróhirdetéseiről, melyek kizárólag a kettős raktárral felszerelt Linotype-szedőgépen szedettek. Az apróhirdetések kolonellból s a kezdőszavak pedig annak félkörvéréből kétsoros kövér kezdőbetűvel vannak szedve, némelyek viszont apró pontokból s más hasonló diszkekből szedett kerettel vannak ellátva. A gyár közlése szerint a kezdőbetűk a Linotype-szedőgép kétsoros kezdőbetű önlökészülék segítségével, minden nagyobb idővesztés nélkül, egy munkamenetben öntettek. Tekintve azon körülményt, hogy az apróhirdetések vezérszavainak a sor közepére való állításával szemben a kezdőbetűs megoldás nagy helymegtakarítást jelent: a Linotype ezen előnyös ujitását nagyon praktikusnak tartjuk. — Egy másik mintalapon mutatja be a nevezett szedőgépgyár a Linotype-on önthető, körülbelül kilencvenféle sorhárzelt és léniamintákat, melyek

Azonban már 1447-ben egy *Lauber* nevű hagenai könyvkereskedő az általa árusított könyvekbe és füzetekbe (melyeknek meglevő példányai a heidelbergi és berlini könyvtárakban lehetők), az első és utolsó oldalon, a következőket jegyezte: „Item welcher *Handbücher* man gerne hat, groß oder klein, geistlich oder weltlich, hübsch gemalt, die findet man alle by *Diebold Lauber*, schrieber in der *Burge zu Hagenow*.” S ezután következik több könyv ismertetése, feldicsérése és ajánlása.

Ez volna a fenmaradt emlékek szerint az első szűkebbkörű nyilvánosság előtt való ismertetése és feldicsérése a kereskedelemben bocsátandó áruciknek, mely nyomdai terméknek világot látott, — de még mindig kézírással! s mondhatjuk, hogy ez az első nyom, mely az élőszóval történő kihirdetést átteszi a nyomdai termékre, s ezzel együtt a kihirdetés átalakul hirdetéssé! . . .

Vagyis a nyilvános feldicsérés, mely addig kizárólag a cégérezéssel és közhírré tétellel történt, egy új terrénumot kapott — a könyvnyomtatást.

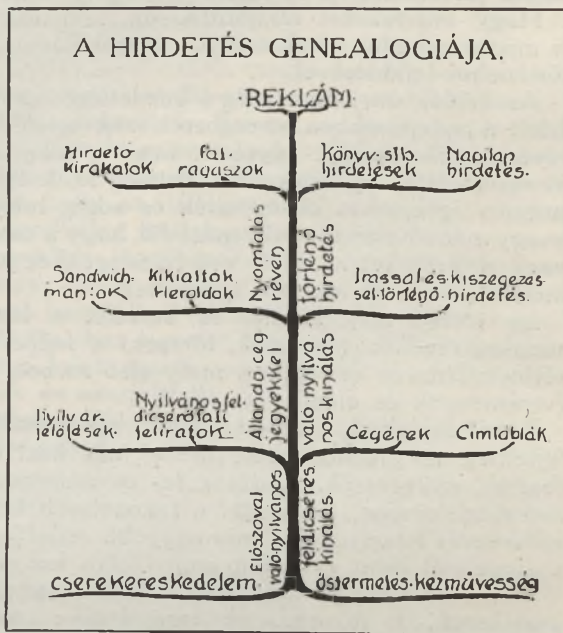
Ezen terrénum azonban csak igen kis mértékben használtatott fel a reklám és hirdetés céljaira, úgy hogy az első hirdetés, mely egy győgyfűről szól, 1591. évben jelent meg a British Museumban őrzött „*Neuigkeitsblatte*”-ban és csak jóval később jelentek meg olyan lapok, illetőleg nyomtatványok, a melyek hirdetéseket rendszeresen közöltek; mégpedig: 1652-ben Londonban, Hamburgban és Bécsben, 1722-ben Frankfurtban, 1727-ben Berlinben, 1729. évben Halleban, 1731. évben Drezdában és 1763-ban Lipcsében.

Eleinte természetesen ezen hirdetések csak könyvek, térképek és egyéb nyomtatványok kínálására szorítottak jórészt, de a szabad ipar és kereskedelem kifejlődésével, de még inkább oly országokban, hol a sajtószabadság virult, hamarosan fellendült és mind tágabb és tágabb értelemben használtatott.

Ez időtől kezdve a hirdetések fokozatos fejlődését kísérni és tárgyalni egy ily cikk keretében már nem lehet, mert oly gyors tempóban történt az és a hirdetésnek a minden eszközzel dolgozó reklám felé való eltávolodása, illetve annak keretébe való illeszkedése és így több irányban való fejlődési elágazása által oly bonyolult az, hogy csak önálló művek keretén belül volna lehetséges kellő méltatása.

A reklám már nem kizárólag a nyomtatás útján történő hirdetésre szorítkozik és éppen ez oknál fogva, mint annak egy fejlettebb jelensége, mindjobban el is távolodik attól, s uralkodóvá lesz az utcán s itt-ott vissza is tér az ősi formákhoz, csak hogy itt már más viszonyban, amennyiben a kereskedelmi felesleggel rendelkező nem maga személyesen kínálja a pénz ellenében cserélendő árucikket, hanem *felberél* olyanokat, kik sem az előbbivel, sem az utóbbival nem rendelkeznek, s így ezek a mindenükből kifosztott nincsetlenek társadalmi helyzetüknél fogva közvetítő feldicsérői nem a maguk, hanem a más árucikkeinek.

Ezek az ugynevezett „Sandwichman”-ok, akik most már nem lármás kihirdetésekkal adják tudtul, hogy *mi, kinél és hol* kapható, hanem a magukkal hurcolt nyomtatványok vagy cégérek révén.

A modern reklám a régi jó ősi nyomokat követte akkor is, midőn teljes mértékben kifejlesztette a cégekkel való hirdetést, sőt elmondhatjuk, hogy „semmi sem új a nap alatt“, akkor, amidőn látjuk a kirakat-reklámokban is feleledni a régmúlt idők más változatokbani visszatérését, s ezzel be is zárhatjuk ezt a történelmi részt, mely a cserekereskedelmi kínálattól kezdve egészen a mai kor reklám hirdetéséig terjed.

(Folytatjuk.)

Hogyan lehet és kell a gépmesternek a mesterszedővel együtt dolgoznia?

A grafikában olyan általános és gazdasági szempontból célszerűnek bizonyult munkamegosztás mindig élesebben és élesebben határolja el egymástól az egyes szakmákat a szakmán belül. Mig régente a nyomdász a mai értelemben vett zseni volt — hisz a könyv megírásától kezdve a betümatrica-vésés, betüöntés, szedés, korrigálás, festékkészítés és nyomás egy ember teendője, munkája volt, addig a későbbi idők folyamán már mindezen teendőket külön-külön, más más ember végezte. A gazdasági élet fejlődése a magával hozott technikai vívmányokkal egyik munkát elválasztotta a másiktól és külön-külön szakmába való fejlődését vonta maga után. A különvált szakmák egy része ma még egy fedél alatt huzódik meg, másik része azonban teljesen függetlenítette magát és ennek dacára kölcsönös ismeretek nélkül is egymásnak, egymásért dolgoznak. Így van ez a betüöntői és könyvnyomdai festékgyártási iparral is, melyek teljesen független berendezkedésűek és csak gazdasági kapcsolatok fűzik a nyomdákhoz — eltekintve azon nagyobb nyomdai vállalatoktól —, amelyek ugyancsak gazdasági okokból házi öntődével rendelkeznek és a modern szedőgépektől, melyek két szakmát — az öntést és szedést — egy ember munkájává egyesítik. Vannak azonban fejlettebb ipari államok (Egyesült Államok, Anglia és Ausztrália), ahol ismét találkozunk oly vállalatokkal, amelyek külön a szedéssel és ettől függetlenül külön a nyomással foglalkoznak.

Mig ezen széjjelválasztási folyamat szedő és nyomó között a messze nyugaton, a magasabb kulturájú és fejlettebb gazdasági berendezkedéssel rendelkező angolok által uralta területen nagyobb és nagyobb mérveket ölt, addig nálunk és általában Európában ez még a messze jövő zenéje. Hazánkban nem a tömör, a sokféle és nagy személyzetet foglalkoztató nyomdák vannak többségben, hanem olyan kis nyomdák, amelyek sem élni, sem elpusztulni nem tudnak. Nálunk még nagy szükség van, hogy afelett elmélkedjünk, hogyan kell és hogyan lehet az egymás mellett működő s egymásra utalt szedőnek a gépmesterrel együtt dolgozni és vizont.

Akárhogy bíráljuk gazdasági szempontból a szedő és gépmester összedolgozását, ez nemcsak a kis nyomdákban, hanem a nagyokban is szükséges. Igaz ugyan, hogy a nagy nyomdákban a két fél egymástól nagyobb távolságban dolgozik és kevés módjuk van arra, hogy egymással állandóan érintkezzenek s egymást meggyőzve és megértve együtt dolgozzanak, de ott vannak azok a tényezők (művezető és főgépmester), melyek e kapcsolat fentartására mintegy közvetítő szerepet játszhatnak tudásuk és egyetemes képzettségük révén. (Nem akarom azt mondani, hogy minden művezető és minden főgépmester sokoldalú tudású szakember; igaz, hogy ilyeneknek kellene lenniök, csakhogy sok az olyan közöttük, kik nem szaktudásuk révén kerültek e fontos munkakör élére.)

Vizont vannak olyan kis nyomdák, melyek még ma is csak egy szedő-nyomót vagy szedő-gépmestert alkalmaznak és egy-egy személy két szakmunkás munkáját végzi anélkül, hogy ennek megfelelően két egyén díjazását élvezné; igaz, hogy az ilyen szaktársakra alkalmazhatjuk azt a régi közmondást: „ki valaminek nem mestere, annak hóhéra“ és rendszerint egy is van, hogy két munkakört egy időben betöltő szaktárs se az egyik, se a másik szakban nem felel meg.

között láttunk ciceró, nonpareille, félpetit és negydecimés körzeteket, vonalakat; e körzetek többnyire pontokat, négyszögeket és más geometriai alakokat ábrázolnak, de vannak közöttük finomabb rajzu, ügyes dolgok is, melyeknek alkalmazására a lapok hirdetéseinél tág tér nyílik. A léniák 6, 4 és 3 pontnyi vastagságu képpel bírnak.

KORREKTORI ROVAT.

A Korrektorok és Revizorok Köre választmánya végre megtette az első lépést, hogy a tagok sokszor bizony jogos felszólalásának eleget tegyen és e célból felkérte Wirthschafter Márk urat, a Róser-féle felsőkereskedelmi iskola tanárát, egy a korrektorok munkakörét érintő előadás megtartására, amit az volt szives e hó 19-én, caütörtökön este fél 8 órakor, a Szakegyesület ülés-termében megtartani, amely ez alkalomból teljesen megtelt (korrektor alig volt ott 15, mondó tizenöt). A tanár ur előadása nem vágott szorosan a mi szakmakörünkbe: az „Enciklopédisták“ról szölt, bár a végén nyelvtant is érintett, de mindennek dacára előadása oly érdekes volt, hogy csak sajnálhatják, akik nem voltak jelen. A Kör megtette az első lépést, most már a tagokon mulik, hogy az ilyen felolvasásokat, illetve előadásokat tömegesen látogassák, nehogy a végén az lünjön ki, hogy az a sok panasz csak üres beszéd volt, mert részvétlenség miatt az előadásokat be kell szüntetni. *W. L.*

A PAPIRSZAKMÁBÓL.

Új papirgyártási ág meghonosítása. A Hermaneci Papirgyár r.-t. — mint értesülünk — berendezkedett rotációs papir gyártására. A magyar vállalatnak ez az osztálya működését már meg is kezdte. — Az Első Magyar Papiripar r.-t. szintén elhatározta a rotációs papir gyártását; e tervének keresztülviteléhez már meg is tette a kellő intézkedéseket és — amint értesülünk — ez év őszén gyártmányát forgalomba is hozza.

A kontinens legnagyobb és leggyorsabb papirgyártó gépe lesz az a gép, melyet az Ignaz Spiro & Söhne papirgyára állít fel Krumauban. Az új gép szitaszélessége 4200 mm és így 3900 mm szélességű papírt lehet rajta készíteni; gyorsasága 200 méter percenként. Az új gépet a jövő év első felében helyezik üzembe.

Papirkereskedők kongresszusa. Mult hó 27-én tartották Budapestben a vidéki papirkereskedők első országos nagygyűlésüket, mely iránt élénk érdeklődés nyilvánult, s a vidéki küldöttek nagy számban jöttek el a tanácskozára. Elnök Goldzieher Géza volt. A kongresszuson az ügybuzgóbb papirkereskedők a közszállítók decentralizálásáról, a posta- és táviróhivatalok papir- és írószerszükségletének

központi beszerzése ellen, a megrendelések gyűjtéséről szóló törvény némely rendelkezésének megváltoztatásáról, a tisztességtelen versenyről, a dohánytőzsdék és más kontárrok jogtalan papír- és írószereklárusításáról, a tanítóknak és iskolai alkalmazottaknak a tanzókkal való üzérkedéséről, valamint az irkák egyöntetűségéről tartottak előadást, amelyeket megfelelő indítványokkal kísérték. Az elhangzott indítványokra vonatkozólag a nagygyűlés többek hozzá szólása után kimondta, hogy vidéki körzetekre osztott országos szervezetek alakít, Budapesten központi irodát állít fel és a szakma sérelmeit memorandumba foglalva, monstre-küldöttség útján nyújtja át Hieronymi Károly kereskedelmi és Zichy János gróf vallás- és közoktatásügyi miniszternek. A központi iroda vezetésével Barta Lajost bízták meg.

VIDÉKI HIREK.

Győrött f. évi február hó 19-én a Szakkör nyomtatványkiállítást rendez szakelőadásokkal kapcsolatban. Szakelőadókkul a szakbizottság lapunk szerkesztőjét és Janovszky János szaktársakat küldte ki.

Kecskeméten Kecskeméti Ujság Könyvnyomdávalalát cég alatt új nyomda nyílt meg.

Táncséstélyt rendeznek a soproni szaktársak január 28-án és annak tisztja jövedelmét részben a szanatórium, részben pedig könyvtáruk javára akarják fordítani.

KÜLFÖLDI HIREK.

Nagy nemzetközi nyomdaipari kiállítást rendeznek Párisban ez év folyamán. E kiállításon nyomdaipari termékeken kívül, külön osztályokban mutatják be a nyomdaipari anyagokat, gépeket és egyéb eszközöket.

Új napilap és pártnyomda felső-ausztriai Linzben. Az osztrák szociáldemokrata párt linzi szervezete a közeli napokban elhatározta egy napilap és pártnyomdának alapítását. A nyomdaüzem a linzi Munkásokon kibővítésével nyer majd elhelyezést.

Nyomdászcsaládok biográfiáját szándékozik kiadni Lepreux György. A mű, melynek címe „Gallia Typographica” lesz, az ősszes francia nyomdászcsaládok életrajzát fogja ismertetni a könyvnyomtatásnak Franciaországban való keletkezésétől egész a XIX. század elejéig. Lepreux a művéhez felhasználta anyagot 20 év óta gyűjtötte nagy fáradtsággal a párisi nemzeti könyvtárban.

Nyomdászok Lapja (*Printers Gazette*) cím alatt új magyar nyelvű nyomdász lap indult meg New-yorkban Farkas Elemér szerkesztésében. A lap — mely egyébként az amerikai magyar nyomdászuniók hivatalos közlönye — 1910 december hó 1-jei számának tartalmából

Nézzük csak szakmánkat, hogy hányféle különleges szakra oszlik a mai munkafelosztás mellett, van pl. könyv-, pakét-, táblázat-, merkantil-, akcicens-, ujság- és gépszedő s a gépmestereknél van rotációs-, ujság-, mű-, illusztráció-, akcicens-, szín-, lemez- stb. nyomó. Ezek mindegyike a maga munkakörében különleges képzettséggel bírhat, amiből azonban nem lehet arra következtetni, hogy más munkakörben is megállja a helyét, legalább is addig, míg kellő gyakorlatra nem tett szert. Elismerjük ugyan, hogy nagy számban vannak olyan gépmesterek és szedők, kik önszorgalommal és állandó tanulással szakmájuk minden munkakörében bizonyos fokú képzettségre és gyakorlatra tettek szert és hogy ilyenek vannak, az főként a kis nyomdák szerencséje, mert sokoldalúságra főként azokban van szükség, ellentéttel a nagy nyomdákkal, amelyekben minden munkakörhöz tarthatnak külön szedőt, külön gépmestert.

Mint már előbb is hangoztattam, itt csak ismételem azon igazságot, hogy a kis és nagy nyomdáknak egyaránt a legnagyobb fontossággal bír az üzem zavartalan és biztos menetere — kellően felszerelt szedőosztályt és kifogástalan gépberendezést feltételezve —, hogy a nyomdai termelés két tényezője, a szedő és a gépmester között a jó harmonia, béke és egyetértés meglegyen, nemcsak személyi vagy mástermészetű ügyekben, hanem munka- és szakkérdésekben is. Véleménykülönbségek mindenhol fordulnak elő, de azoknak sohasem szabad annyira elmérgesedni, hogy a kölcsönös egyetértés és a helyes összedolgozás rovására essenek. Ahol nincsen meg az egyetértés, ott gyakori a munkából eredő — sokszor a rendes munkamendet gátló — kellemetlen, az üzletre káros nézeteltérés, személyeskedés. Szakmánk és a gazdasági érdekek természetében rejlik, hogy ugy a szedő, mint a gépmester vagy nyomó a szakmabeli tökéletesedés felé — a mai jónak látszó munkamegosztás miatt — külön-külön utakon járjanak s mégis egyik sem lehet nélkül, hogy legalább a másik szakma alapismereteit ne bírja. Egyik szakma a másikat kiegészíti. Egyik nem lehet tökéletesebb a másiknál és így ha fejlődik a szedő-technika, fejlődik a viszonyokhoz és szükséglethez mérten a nyomtatás-technika is. Ami a technikai viszonylatok fejlődésében természetes, az a munkánál is érvényesül. A munka értéke pedig annál nagyobb, minél inkább megértettek egymást a szedő és gépmester.

A kölcsönös támogatás és egyetértés alapján készült munkák rendszeren a legsikerültebbek. A siker már magában is biztosítva van az egyetértés által.

Számtalanszor rámutattunk ama előnyökre, melyek abból származnak, hogy a szedők meghallgatják a gépmesteri tanfolyamokat s viszont a gépmesterek nem zárkoznak el a szedők részére rendezett tanfolyamok látogatásától. Ajánlatos, hogy különösen olvassák el azon szakcikkeket, melyek reájuk nézve nem is közvetlenül bírnak értékkel, de mindenesetre tanulnak belőlük és az azokból tanultakat igen sokszor fogják értékesíthetni a mindennapi munka közben. A más munkakörben munkálkodók számára szánt cikkek olvasásával különösen a gépmesterek bővíthetnék látókörüket és így sokoldalúságra tehetnek szert s ezzel főként a meg nem értések és a sok pénz- és időrabló tévedések lennének elkerülhetők.

Sajnos — de úgy van — nagyon sok panasz hangzott már el a mesterszedők arroganciája miatt és különösen nagy az elégedetlenség a „modern, magasabb iskolai képzettséggel bíró szedőművészek” ellen, mert ezek egy része azon eléggé el nem ítéhető téves felfogásnak a hive, hogy az ő munkájuk a saját egyéni izlésüknek, a művészi egyéni felfogásnak és alkotni tudásnak kell hogy tükrö legyen s így ezekhez a munkákhoz a gépmesternek nincsen szava, a munka megtervezése a gépmesterek megkérdezése nélkül történik és ilyen munkák végzésénél a mesterszedői felfogás szerint csak „alarendelt” valakik a gépmesterek és kötelesek a legképtelenebb, sokszor a jó izlést, a technikai cél- és észszerűséget fejtetőre állító, mesterszedői kívánságokat teljesíteni és azoknak magát alávetni. Pedig hát ha sehol, a mi szép szakmánknál nincs az együttműködésre szükség, úgy éppen az akcicensmunkák szedése és nyomásánál

kell arra törekedni, hogy szedő és nyomó jól megértsék, kölcsönösen támogassák egymást, szóval a munkánál együtt dolgozzanak. A mesterszedőknek *látszólag* kényelmesebb az önálló tervezés és munkálkodás. De a mesterszedő tervez, a gépmester végez és nem tudunk arra esetet, hogy a tervezőnek kára lett volna abból, ha a munka tervezetét, kiviteli módozatait és azok lehetőségeit a gépmesterrel közölte és előre megbeszélte.

Megállapíthatjuk, hogy éppen azon mesterszedők munkái a leg-sikerültebbek, amelyek a két fél egyetértésének, közös megállapodásának a gyümölcsei. Eleget nem hangoztatható igazság az, hogy a kifogástalanul tervezett munkát, a legjobb ötletet, tönkretromhatja az egyébként jó vagy legjobb gépmester, aki a mesterszedő intencióját nem fogta fel helyesen vagy a munka célját, a szedő szándékát meg nem értette. Viszont a kevésbé értékes munkát értékessé teheti a szedéstechnikával csak némileg tisztában levő gépmester, ha az más körülmények helyes beállításával, például céltudatos szintudással eltünteti a szedő munkájának hibáit, ami sokszor a gépmesteri munka rovására megy. Mint már említettem, a szedő és gépmester helyes és egymást megértő összemunkálkodása leginkább az akcidents-munkáknál érvényesül. Ott kell leginkább annak a kollegialis viszony-nak, annak az egyetértő szellemnek érvényesülni, amelyre gazdasági harcainkban is nagy szükség van. Oly nyomdákban, ahol akcidents-és táblázatos munkák mindennaposak, a szedő és gépmester között való testvéri szeretet és ideális barátság ápolására nagy súlyt kell fektetni és mindkét félnek csak egy cél felé szabad törekedni: állandóan tanulni és a munkák minőségét a saját gazdasági helyzet-ükkel egyetemben javítani.

Természetes az, hogy a tanulva való haladás és együttmunkálkodás nemcsak a mesterszedőkre és gépmesterekre vonatkozik, de minden munkásra és minden időben jó is, ha két — egy munka elvégzésére rendelt — fél között az egyetértés fennáll. A mai időkben az akcidents-munkák szedése és nyomása széleskörű szaktudást, nagy előképzettséget és gyakorlatot igényel, ennél fogva az ily irányu munkálkodásnál ugy a mesterszedő, mint a gépmester tapasztalataikat, leleményes-ségüket csakis közös megbeszélések alapján ragyogtathatják tőké-letesen.

(Folytatjuk.)

A karácsonyi nyomtatványkiállításról.

Szakkörünk vezetősége nagyon helyesen cselekedett akkor, amikor elhatározta, hogy 1910-ben karácsonykor országos nyomtatványkiállítást rendez és értékelni tudta azokat a tanulságokat, amelyeket a szak-társak egy ilyen országos kiállításról a maguk hasznára levonhatnak.

Sajnos, hogy szaktársaink a kiállításon nem vettek részt munkáikkal olyan mértékben, ahogy azt vártuk és így a rendezőség sem járhatott el azzal a készütséggel, amely a kiállítás nagyobb erkölcsi sikerét eredményezhette volna. Igaz, hogy ennek nem a bizottság, de a mai viszonyok az okai.

Egy nagyobb szerű nyomtatványkiállításához szűk lett volna a helyiség is, mert bizony a szakegyesület nagytermébe, ahol a kiállítást rendezték, többet nem is lehetett volna bepréselni, mert a kiállított anyag is tulsoknak bizonyult s nem mondhatjuk, hogy rendezése mintaszerű lett volna, inkább csak ötletszerű nyomtatványkirakat benyomását tette, eltekintve a kiállítás tartamának rövidségétől.

A rendező bizottság nagyon helyesen cselekedett volna, ha — tekintve a terem szűk voltát — jobban kiválogatta volna a beküldött anyagot, mert úgy összezsufolva, nyomtatvány nyomtatvány mellett, egyik sem érvényesült kellőképpen. Nagy számban láttunk közönséges nyomtatványokat, amelyek elfoglalták a szebb, diszesebb nyomtatvá-nyoktól a teret és megnehezítették az áttekintést. Talán helyesebb lett volna, ha egy-egy táblán csak egy-két igazán szép nyomtatványt helyeztek volna el és a közönségesebbeket pedig egymáshoz fűzve, lapot lapra, egy csomóba állítottak volna ki, akkor a szebb munkák

ítélve, csupán szervezkedési és poli-tikai ügyekkel foglalkozik és gaz-dasági előnyök kivívására küzd. Uglátszik havonta jelenik meg s előfizetési ára egy évre 1 dollár.

A konstantinápolyi Corvinák. Konstantinápolyban most rendezik a trónjától megfosztott Abdul Hamid szultán híres könyvtárát. Az eddigi vezetőség nagyon elhanyagolta a kincseket érő könyvtárt és ezért most a török kormány egy híres angol bibliografust hívott meg annak rendezésére. Az angol könyvtáros már eddig is meglepő tapasztalatokra jutott. A gyönyörű könyvtárt a legnagyobb rendtelenségben hagyta a volt szultán. Értékes ritka könyvek, igazi műkincsek vannak összekeverve francia rémregényekkel. Nagyon sok könyv, kézirat és oklevél ellünt. Ezeket az eddigi tisztviselők lopták el és adták el olcsó árakon. Nagy mennyiségben találtak régi török kéziratokat, külön-böző diszműveket, modern francia, angol és német könyveket, melyek azonban a legnagyobb ösz-szevisszaságban hevernek. Abdul Hamid könyvtárában volt — mint tudjuk — a magyar bibliografia leg-értékesebb gyűjteménye: a harminc magyar Corvina. Ideje volna, hogy a magyar kormány lépéseket tenne e Corvinák megszerzésére.

VEGYES HIREK.

Helyreigazítás. Lapunk karácso-ny-i számanak tartalomjegyzékébe egy sajnálatos hiba csuszott be, nyilván tévedésből. Ugyanis az „A hirdetés” című cikk írója gya-nánt Pollák Aurél szaktársunk van feltüntetve, holott a cikket Gondos Ignác szaktársunk írta s példáit Kun Mihály szaktársunk tervezte.

Láng József, a „Nyomdaipar Magyarországon” hosszú időn át volt társzerkesztője, ezen tisztéről lemondott.

Felolvasást tartott a Grafikus művezetők körében Krausz Soma, a Pester Lloyd-társaság igazgatója, nagy hallgatóság részvételével. A fel-olvasás tárgyát külföldi utazása alkalmával gyűjtött tapasztalatai ké-pezték; nagy vonásokban vázolta a párisi és londoni egyesületi és nyomdaviszonyokat s végül beszám-olt a brüsszeli világkiállításán szer-zett benyomásairól is. A szellemes és érdekes felolvasásnak zajos ha-tása volt és annak tanulságos voltát a jelenvoltak elismerték.

Kincstári nyomdák féltanosan veszélyeztetik a magán-vállalkozá-sokat jogos érdekeikben — sőt létalapjukban — szennykonkurren-ciáikkal. Ujabb időkben a katonai kincstár is fokozott mértékben ren-dezkeedik be nyomtatványai előállítá-sára, melyek egyrésze bizalmas és titkos jellegű. Addig, míg az ily bizalmas természetű munkák elő-állításáról van szó, nem igen vehet-jük zokon az ez irányu törekvéseket. De a legtöbb katonai nyomda (had-test-nyomda) nemcsak a saját szük-ségletére dolgozik, hanem külső

megrendeléseket is elfogad. Készít ugyanis az ezredek, századok és a hadkiegészítő, továbbá pótzászlóalj-parancsnokságok részére kezelési, stb. nyomtatványokat és katonai könyveket oly nagy mennyiségben, hogy ezeket a munkákat — melyek a magánvállalkozásnál sok munkásnak ad megélhetést — teljesen hatáskörébe vonja s olcsó, kivézenyelt, katonai szolgálatban levő egyénekkel minimális árban állítja elő. Nemcsak törvénytelen cselekedet az, hogy a lényleges szolgálatra berendelt egyének konkurrens ipar folytatására kényszerítettnek, sőt a legtöbb esetben éppen e célból soroztatnak be, ha ily munkaerőben hiány van, hanem az adók terhével küzdő magánvállalatoknak oly jogszerűtlenül versenytársa, melyet nem volna szabad tétlenül nézni, hanem ellenkezőleg a legmesszebbmenő harcot kellene indítani ezeknek a lehetetlenné tételére. Ebbe a küzdelemben be kellene vonni az érdekelteket és tiltakoznunk kell az egész vonalon az ellen, hogy sokakat a békés polgári foglalkozás mellől elszólitásnak csak azért, hogy a militarizmus olcsó és versenyképes munkaerőhöz jusson és ezáltal sok munkásnak a munkaalkalma csökkentessék. Mi a jövőben állandóan figyelemmel fogjuk kísérni a kincstári üzemeket s nem fogunk késmi az ilyen visszaéléseket a nyilvánosság előtt ostorozni. P. A.

Kézírási ujságok Franciaországban. Ki gondol arra ma, hogy Franciaországban volt olyan idő is, amikor az emberek nem merték gondolataikat egymással nyíltan közölni, nem voltak ujságok és ha voltak, akkor azt titokban küldöztették el egymásnak. Persze, ezeket a titokban szétküldött ujságokat nem a rotációs gépek nyomták, mert akkor még ennek se híre, se hamva nem volt. Akkor a szemfüles ujságírók, ha valamilyen pletykát megtudtak a magasabb körökből, azt szépen leírták annyiszor, ahány megrendelőik voltak és zárt levelekben továbbították. Ilyen kézzel írott ujságok léteztek már 1609-ben, de a legrégebb példány, amely még megvan, 1645-ből való. Híreiket többnyire a nagyurak cselédsége szolgáltatta; azok, akik a híreket összegyűjtötték, azok voltak a novellisták. Ezeknek a lapoknak voltak külföldi levelezőik is. Chevrier főszerkesztő például 1662-ben azzal dicsekedett, hogy neki 72 állandó levelezője van. A szerkesztők leírókat is alkalmaztak, akik hihetetlen csekély összegért végezték el munkájukat. Felme főszerkesztő például egy munkatársának havi 12 frankot fizetett. Találkoztak azonban jól megfizetett munkatársak is: azok, akik a kényes természetű híreket is ki tudták deríteni. Mikor készen volt az írott ujság, akkor széleire írták azokat a híreket, amelyeknek a közlése igazán veszélyes volt és oda-mellékeltek az utasítást: elolvasás után elegendő. Ilyenkor a lapot zárt borítékban adták fel, mert ha

jobbán érvényesülhettek volna, több helyhez jutván és az egyik gyűjtemény a másiktól való elkülönítése is lehetővé vált volna. Hisszük, hogy majd máskor a bizottság nagyobb gondot fog fordítani a rendezésre is és az anyag összeválogatására is.

E kiállítás rendezésénél tapasztalt hibák érlelték meg bennünk ama meggyőződést, hogy egy kisebbszerű gyűjteményes kiállításnak sokkal több erkölcsi haszna van, tekintve azt, hogy a helyiség megválasztása sem okoz gondot, s főleg pedig azért, mert izléses, szellősebb rendezéssel sokkal áttekinthetőbbé tesszük az anyagot az amugy is kevés idővel rendelkező látogatóknak. Kevesebb, de válogatott anyagból minden esetben több tanulságot lehet levonni, mint egy összezsúfolt nyomtatványhalmazból.

Időszerűnek tartottam ezeket megírni a jövőre való tekintettel, nem azért, mintha a bizottságot váddal illetném, elismerem, az megtette mindazt, amit az adott viszonyok között cselekedhetett, és nagy fáradsággal beszerzett egynéhány gyönyörű gyűjteményt, amelyek szemlélete igazán a legnagyobb érdeklődésre tarthatott számot.

Vegyük sorba a kiállítást alkotó gyűjteményeket, úgy amint azok egymás mellett elhelyezve voltak. Elsőnek láttuk a „Jókai“-nyomda mesterszedőjének, *Aigner János* szaktársnak a gyűjteményét, melynek minden darabján meglátszik a gondos munka. Nagyon szép közülük a Fővárosi Club körlevele, zöld iniciáléval és monogrammal; kár, hogy a szövegbetűi nem markánsabbak. Szép az Egyetemes Reklámvállalat, *Pátia* előjegyzési naptár és egy németnyelvű árjegyzék címlapja is.

Wanko Vilmos gyűjteményében ott látjuk a Berger és Wirth festékgyárosok levélfejét is, amelyet a szaktársak a Grafikai Szemle mellékleteként már ismernek és amely színezésben nagyon jól sikerült — a betűtipust véve figyelembe. Egyébként kár, hogy egypár — valószínűleg keletű munkájánál — kelletténél több diszt használt.

Iffy Aigner Antal a Buschmann F.-nyomda mesterszedőjének izléses gyűjteményéből megragadja figyelmünket egy nyomdai anyagból művésziesen megszedett egyszerű cégjegy (Madam Flaschner), egy Ujévi köszöntő és a Mentésítő-jegy — karácsonyi számunk egyik melléklete — valamint egy az izr. nőegylet részére készült nyomtatvány. De azt hiszem, nagyon sok és szebb dolgok maradtak még *Aigner* szaktársunknál a ládafiában. Értjük az ujabban készített rajzokat, tervezeteket és szedés munkákat. Kár, hogy azoknak tanulmányozásától megfosztott bennünket.

Igazán szépek *Novák Alajos* szaktárs munkái is. Nápoly címlap metszete nagyon finom és ügyesen megalkotott munka, fekete és lila színben, fehér papíron (évekkel ezelőtt melléklete volt szakköri évkönyvnek). Szép munka a Modern művészet címlapja is. Kár, hogy az alkalmazott vignetta (*Lakatos Artur* rajza) nagysága miatt az alsó sorcsoport nem nyerhetett megfelelő elhelyezést, ami az egész oldal képének megbontását okozta. E gyűjteményben néhány bámulatos pontossággal megmunkált Mäser-lemezt is láthattunk.

Hollóssy János szaktárs gyűjteményei közül érdekes *Kempelen Béla*: „A nemesség“ címlapja. Sajnos a szépen konstruált disz kissé nyomja a helyesen elrendezett szöveget. Egyébként szépek a gyűjtemény többi nyomtatványai is.

Meglepő szép és gazdag gyűjteményt állított ki a *Világosság*-nyomda *Kún Kornél* kollegánk és *Kozma Lajos* ismert grafikus-művész munkáiból. Azt sem tudjuk, melyiket nézzük előbb, a finoman megérett rajzokat-e, vagy a szeretettel és gonddal készült nyomtatványokat, melyek közül „Az utca“ címlapja nagyon jól hat egyszerűségével; a Miénk-kávéház árjegyzéke izléses soraival és a papír jól megválasztásával tűnik fel. A *Világosság*-nyomda levélfeje minden ízében modern munka. És éppen azért, mert majd minden egyes nyomtatvány remeke a tipografiának, tűnik fel az a kis disszonancia, amelyik művön a Találkozás Hamupipőkével cím szembeötlik. Ugyanis a művész által megírt sorok Elzevir jellegű betűi nem állanak összhangban az alájuk szedett sorok romana betűivel. Egy ilyen szép, modern munkánál ez szembeötlő. *Kozma Lajos*: Találkozás Hamupipőkével; *Tichy*: Egy tusos üveg meséi; *Aiglon*: „Opium-álmok“ című három illusztrált

könyv a maguk nemében páratlan szép sajtótermékek. Meglátszik rajtuk, hogy a rajzoló-művészeket teljesen megértette a nyomdász, viszont a művészek is tudtak tökéletesen alkalmazkodni a nyomdai technikához. Külön-külön kis remekművek *Kozma Lajos* Exlibrisei és más rajzai. Az ő sajtósága, diszitó hatásu vonalaiból egész kis meséket vagy mélyértelmű igazságokat olvashatunk ki.

Egy egész külön kis tanulmányt lehetne írni a *Pavlovsky J. Alajos* szaktársunknak, az *Athenaeum*-nyomda mesterszedőjének munkáiról. Az ő gyűjteménye a legnagyobb és legrendezettebb. Nagy gondal válogatta össze a munkáit, amelyek rendkívüli sokoldalúságáról és fényes bizonyosságot. Egy vérbeli nyomdász sokat tanulhat e munkákból, melyek jóval felülemelkednek a kiállítás átlagán és látszik rajtuk a készítő mester nagy tudása, betű-, papir-, anyag- és színismerete. Nagyszámú Mäser-metszetei egytől-egyig mestermunkák, magyaros és más diszitó rajzai pedig mindig kifogástalanul simulnak a szöveg betüihez.

Kun Mihály szaktárs minden egyes munkájára rányomta az ő fényes tehetségének bélyegét; különösen szépek újévi kártyái és könyv-cimlapjai; melyek közül sokat ismerünk mellékleteinkből.

Egymás mellett következnek *Burghelm Karoly* munkái, a *Jókai*-nyomda szép színes nyomásai, *Zubriczky Ferenc* türelmi Mäser-metszetei és *Stefáni* szaktársnak finom izlésről tanuskodó gyűjteménye.

Ennyit a kiállítás fővárosi gyűjteményeiről. Sajnáljuk, hogy nagyon sok fővárosi mesterszedőnk munkáinak tanulmányozásától meg voltunk fosztva, de reméljük, hogy a legközelebbi alkalommal ebbeli kívánságunk teljesül.

Most pedig térjünk át a vidéki nyomdák által beküldött nyomtatványoknak birálatára. Szomorú dolog, hogy vidékről nagyon kevés és minőségileg sem egészen kielégítő nyomtatványokat kaptunk, pedig tekintettel arra, hogy ezen országos nyomtatvány-kiállításnak legfőbb célja az volt, miszerint meggyőződést szerezhessünk a vidéki szaktársak szakmabeli képességeiről: kívánatos lett volna, hogy a vidékről minél nagyobb számú nyomtatványt küldtek volna be kiállítás végett.

A vidéki nyomtatványok között meglepő csinos dolgok *Oláh Sándor* szaktársunknak, a békéscsabai *Tevan*-nyomda szedőjének munkái, különösen azok, amelyeken semmi diszt sem használ vagy csak keveset. Nagyon sokoldalú tehetségről tanuskodik e változatos gyűjtemény.

A *Debreceni városi könyvnyomda* egy néhány nagyon szolid kivitelű munkával vett részt a kiállításon.

Lencse Antal érdemes nyitrai szaktársunk gyűjteménye is érdekes. Ha kevesebb diszt használna munkáira, a szépen szedett sorok jobban érvényesülnének.

Az *Első kecskeméti hírlapkiadó és nyomdai r.-t.* sok kinnal és fáradsággal, öreg nyomdai diszektől és léniákból cifrán összerakott, rikitó színektől tobzódó levélfejei azonban nagyon izléstelenek. Csodálkozunk kell, hogy a szedője nem figyel meg a mai nyomtatványokat és nem veszi észre a mai kornak az egyszerűsége való törekvését.

Figyelmeztetjük az illető szaktársat, hogy napjainkban már nem divatosak az olyan dus diszítésű, rikitó színezésű nyomtatványok, amelyeket ő készít. Különösen ügyeljen arra, hogy egy nyomtatványon nem a diszítés a fő, hanem a szöveg, melyet nem szabad mindenféle jellegű betűkből összeszedni. Munkáinak annyi a hibája, hogy nem lehet mind felsorolni, hanem hogy önmagától is rájöhhessen a mai fejlett korban már tilos dolgokra — melegen ajánljuk vegye kezébe lapunkat, vagy bármely más szaklapot s nézegesse azok mellékleteit, olvassa el cikkeit s szíveleje meg azok tanításait. Oly egyszerűek a mai nyomtatványok, hogy önmagukat magyarázzák s biztosak vagyunk akkor, hogy a szaktárstól nemsokára jobb munkákat láthatunk.

A sárospataki *Dani és Fischer* ref. főiskolai nyomdájából kikerült *Gyászdalok* című füzet borítékjára az a megjegyzésünk, hogy fekete papírra nem szabad fekete festékekkel nyomni, mert az nem érvényesül. Ha arannyal, ezüsttel vagy bármilyen más világos fedőfesz-

már egyszer postára adták, akkor üthették a nyomát a feladónak. Az írott újságok előfizetői nem volt tak nagy számban, de annál borsosabb volt az előfizetési ár. Volt olyan újság, amelynek hat előfizetője, de volt olyan is — és ez volt a legnagyobb példányszám — amelynek 70 előfizetője volt. Az előfizetési díj havonként 400—500 korona volt, a mi pénzünk szerint. Találkozott olyan újság is, amelynek évi előfizetési ára 2000 frankra ruggott a mai pénzérték szerint. Egy *Julie* nevű újságíró például 12.000 frankot vett be évenként előfizetési pénzekben. Ha az újságíró abban az időben elég ügyes volt és az előkelő körök pikantériáival meg tudta ismertetni néhány előfizetőjét, akkor vagyont gyűjthetett magának, de ha elügyetlenkedte a dolgát, akkor bizony a — Bastilleba került és ott elméledhetett — a világ folyásáról.

A **Révai Testvérek Részvény-társaság** 1909—1910. üzleti éve 79.278 korona 47 fillér, illetve a múlt évi nyereségáthozattal 81.225 korona 72 fillér tiszta nyereséggel zárul, amelyből részvényenként 14 korona (7 százalék) osztalékot fizetnek.

Érdekes sajtóhiba. Egy jó hírnévnek örvendő naptár került kezünk közé, amely az idén is bő tartalommal jelent meg. Egyébként nem érdekel bennünket a kiadvány, csupán azt óhajtuk megjegyezni, hogy kár volt a 71. oldalon már egyszer lenyomatott ábrát a 94. oldalon ismét lenyomatni, igaz hogy kétféle aláírással, mert míg az egyik ábra alatt: „Az újból épült Városliget egy részlete” áll, addig a másik hasonló ábra alá „Az újból épült Városliget egy része” van szedve.

A broncirozás káros hatása az egészségre. Az angol munkaügyi hivatal jelentése behatóan foglalkozik a különböző iparágakban használatos broncirozási eljárásokkal. A bronccporral dolgozó iparágakhoz tartoznak elsősorban a kő- és könyvnyomdák, a pénzverő intézetek, a kárpitygárak és a fémlakkozás; a bronccport használják továbbá fémtárgyak broncirozásánál, írónok és ecetek gyártásánál, továbbá a textil- és bőraru gyártásánál; legnagyobb mértékben azonban mégis a könyv- és könyvnyomdákban jut a bronccpor alkalmazásába. A pormentes utólagos broncirozási eljárás a könyvnyomdákban mindig nagyobb és nagyobb tért hódít. A jelentés szerint a kézzel való broncirozás kiveszőben van. Amíg néhány évvel ezelőtt ez az eljárás ugyazólván kizárólagos volt, addig most nagyobb rendelések esetén ugyazólván csak teljesen zárható gépekkel dolgoznak. Azonkívül lehetőleg fiatalok munkásokat alkalmaznak, akiknek a káros következmények elhárítása céljából tejet adnak munkaközben és ruhájukat még egy felsőruhával, fejüket pedig külön védőruhával fedik be. Szükséges lenne azonkívül a broncirozó

helyiségeknek egyéb helyiségektől való teljes elválasztása. A vizsgálatok szerint a pornak a tüdőre nincs semmiféle kimulatható káros hatása, ez azonban annak tudható be, hogy erre a munkára legnagyobb részt fiatalkorukat alkalmazzák, akik idősebb korukban más hivatást választanak, házasságukkor kiválnak ebből a munkakörből és hogy a munka nem folytonos. A mérgező hatás, amely kisebb mérvű megbetegedéseket okoz, azonban feltétlenül konstatalható.

HIVATALOS RÉSZ.

A Könyvnyomdászok Szakköre 1911. évi március hó 12-én, délelőtt 10 órakor a Szakegyesület helyiségében tartja *rendes évi közgyűlést*, melyre a Kőr tagjait tisztelettel meghívja a választmány. A napirend a következő: 1. két jegyzőkönyv-hitelesítő választása; 2. titkári jelentés a Kőr működéséről; 3. pénztáros jelentése a Kőr pénzbeli ügyeiről; 4. leltárosi jelentés; 5. három számvizsgáló választása; 6. szavazatszedő bizottság választása; 7. tisztviselők s a választmány újjáválasztása; 8. indítványok. — Kérjük a Kőr t. tagjait, hogy a közgyűlésen minél nagyobb számban jelenjenek meg. — Indítványok a közgyűlés előtt nyolc nappal nyújtandók be a választmányhoz; e szabály alól csakis oly sürgős természetű indítvány képezhet kivételt, melynek sürgősségét a közgyűlés elismeri.

Rendkívüli választmányi ülés 1910 december 4-én. Jelen vannak: elnök, I. II. alelnök, titkár, másodtitkár, pénztáros, ellenőr, I. II. gazda és 13 választmányi tag. Elnök megnyitja az ülést s bejelenti, hogy a múlt ülés jegyzőkönyve a rendes választmányi ülésen lesz hitelesítve. A mai ülés jegyzőkönyvét Spitz Adolf és Werth László hitelesítik. Felolvastatnak: Tanay József és Novák László szerkesztők lemondó levelei. A választmány a lemondásokat — rövid vita után — elfogadja s elhatározza, hogy a szerkesztőknek fáradságos, de lelkes, odaadó működéséért megelégedését és köszönetét fejezi ki és alkalomadtán ezt — Tanay Józsefnek — küldöttéig, Novák Lászlónak pedig — betegségére való tekintettel — írásban adja tudtul. A Grafikai Szemle ügyeinek tárgyalásánál elnök bejelenti, hogy a Pesti könyvnyomda által a lap részére megrendelt papírt át kell vennünk. Tudomásul vétetik. Elhatározza a választmány, hogy a Grafikai Szemlét 1911. évtől kezdődőleg a Világosság-nyomdában állíttatja elő számonként 450 korona árban, 24 oldal terjedelemben. A részvénynyomda igazgatójának, lov. Falk Zsigmond urnak pedig hálás köszönetét fejezi ki ama páratlan jóindulatáért, támogatásáért és áldozatkészségeért, melyet két évtizeden át körünk, illetőleg a Grafikai Szemle irányában tanúsított. Ezután vétetik tárgyalás alá a Grafikai Szemle átreformálására kiküldött

téssel nyomtatták volna rá a szöveget, akkor el lehetett volna olvasni és így jó is lett volna.

Általában szólva a kiállítás anyagáról nagyon meg lehetünk elégedve az eredménnyel. Majdnem minden kollekciónban találunk szép nyomtatványokat, melyeknek tipografiai értékét emeli az egyszerűsége és művészsere való törekvés. Néhány szaktárs azonban még mindig fölösen használja a diszt és a disztésre szánt léniát is. A betű és sorok művészsere elhelyezésére való becületes törekvés — és ezt jölesőleg állapítjuk meg — mindjobban és jobban hódít teret érdemes mesterszedő szaktársaink körében.

Busay Balázs.

Művészet és tudomány.

Japán kiállítás. Így nevezik azt a zürzavaros bazárt, mely néhány nap előtt az iparművészeti muzeumban megnyílt. A japán nép szorgalma és az európaiakkal vetekedő üzleti szelleme annyira közismertek, hogy senki nem veheti tőlük rossz néven, ha néhány élelmes boltosuk köznap piaci áruikat azzal a szándékkal hozták el ide hozzánk, hogy a magyar vevőközönség naivabb részétől néhány ezer koronácskát kivasaljanak. De egészen másképpen kell itélkeznünk arról a társulatról, mely a kiállítást rendezte s mely nagy állami támogatással fenntartott intézetnek hivatása éppen az lenne, hogy kiállításaiival az itteni ipar technikai és művészi fejlődését elősegítse.

A japánoktól e téren sokat lehetne tanulni, hiszen a gépek által Európából kiszorított kézi ügyességeket és egyéni művészi értékeket éppen a japán művészi ipar megismerése kezdi újra érvényhez juttatni. Egész Európa újabbról művészi iparának ugyszólván ők voltak első tanító mesterei.

Ilyen évtizedes hirnévvel jöttek hozzánk a japánok. Az érdeklődés tehát érthetően nagy, a csalódás annál nagyobb, mert amit itt minálunk bemutattak, illetőleg piacra dobtak, a közé még tévedésből sem került egy igazi művészi darab, sem izlés, sem technika szempontjából kiváló. Csupa olyan tárgy, melyet már mind budapesti üzletekből is ismerünk, — esetleg még szebb példányokban.

És ezen hétköznapi tömegárunknak csinált az Iparművészeti Társulat heteken, hónapokon át ingyen reklámot, míg idevaló, igazi jó törekvésű iparművészeknek a közönség közönyével és a hirdető lapok kapzsiságával kell küzdeni.

Ezen áruk számára kellett rendelkezésre bocsátani az állampénzen fenntartott kiállítási helyiséget, ezeknek kellett plakátokat nyomtatni — állampénzen, ezeket az árukat kellett ideszállítani — állampénzen, ezeknek az áruknak kiváltságására kellett néhány társulati urnak napokon át Londonban időzni — államköltségen.

Élég lelkiismeretesen keresztlubujtam ezt a lomos raktárt, de alig akadtam megtekintésre méltó tárgyra. Egy kifejlett iparművészeti tudásnak giccs-avatásai ezek a tárgyak. Egyetlen érdekességük talán azok a gyenge képek és jó fotografiák, melyek a japáni ipari iskolák működését mutatják be. Ezek a képek megdöbbenő világossággal mutatnak rá arra a nagy művészi hanyatlásra, melyet a nagy európai piac folytán megnövekedett óriási kereslet nyomán a gépek és napszám-munkások bevezetése okozott. De látható még egy szomorubb hanyatlási jelenség is. A japán üzleti szellem, hogy kedvezzen az európai izlésnek, igyekszik annak művészi kulturáját is kellő felületességgel átültetni. Így látható például, hogy míg az iskola első és második évében a növendék élő virágok és minden növendék elé tett kalickába zárt madárkák után rajzol és saját szemével végez természeti megfigyeléseket, addig a felsőbb osztályokban rossz renaissance vázák és szobrok gipszöntvényeit kopirozzák.

Egy egészen más világ, más emberek, szokások, világnézetek, egészen más kultúra kihűlt mumiáit erőszakolják rá a tanulókra, hogy ezen idegen szemüvegen keresztül nézzék ezután a világot. Hogy ez a kihalt világ a kis japán szemén keresztül ismételtelen eltorzulva kerülhet csak ki, az természetes.

Még csak néhány szót a rendezésről, mely még a kiállítás anyagánál is megbotránkoztatóbb. Vidéki legényegyletek farsangi táncmulatságain szokták a „szállót” ily izléstelenül lampiónokkal és csinált virágokkal teleaggatni. Az egész együttes egy jobbfejta terézvárosi bucsura emlékeztet, melyből csak a füttyülők hiányzanak, melylyel a rendezőség érdemeit lehetne kellően méltatni.

Vágó József.

* * *

A Kéve kiállításáról. Kötelességet vélünk teljesíteni a Kéve művészegyesüléssel, a Grafikai Szemle olvasóival, a közönséggel szemben, akiknek nem volt módjuk, hogy végig élvezzék a Kéve kiállítását, ha a magyar művészetnek erről az erősen fejlődő életképes új hajtásáról írunk. Hiszen minden erőteljes, bátor és bátorító kezdést és mozgolódást szívesen nézünk, örömmel látjuk, hogy itt minden darabon az önálló ember a saját maga vágta kis ösvényen halad. Egyik-másik már csörtet is, vannak akik még csak tanakodnak, de mind-mind dolgozik, mindnek van mondani valója.

Hittük mindig, hogy nem lesz monopolizálva a magyar művészet, hogy nem lesz csak egyetlen egy „illetékes fórum” alá rendelve az, hogy jutnak még azok is szóhoz, akik nemcsak úgy festenek, mintáznak, ahogy a recept előírja, hanem saját meggyőződésük, jó vagy rossz tudásuk után mennek, de a sajátjuk után, a független saját izlésüktől vezettetik magukat.

Csak természetes evolúcióval állunk itt is szemben, hiába lármáznak a veteránok, nincs itt semmi anarchia.

Ahogy látjuk a megváltozott és egészségesen fejlődő építőművészet termékein, hogy lehet jó és szép házat építeni töméntelen gipszrozetta, meg egyéb verébészektartó diszek nélkül, ahogy a lakások belső berendezésén is egészséges egyszerűség foglal helyet, ellentétben a régi por- és feregartó zerguzos faragásokkal. Az utcai plakátok is erős, kiabáló, a reklám céljának is megfelelően lépnek fel, most már nagyító üveg nélkül is felfedezhetők, különösen pedig az izlés óriási tért kapott a nyomdászat minden ágában és művében. Száz és száz ilyen parallel haladó példát lehetne még említeni, amik mind csak természetessé teszik, hogy a Kéve *ilyen* kiállítást hozott össze. Mi a Kévé-vel foglalkozni akarunk és nem kritizálni azt. Hogy ha mégis egyes kiállítókra is kiterjeszkedünk, tesszük ezt azért, hogy alkalmunk lehessen külön is, névszerint is megemlíteni, hogy kik azok, akik a küzdelemből és elismerésből részt kérnek. Már a belépésnél kellemesen lep meg a falak egyszerű, kedves fehérsége, az oszlopok kissé bécsi szecesszióra emlékeztető aranyfekete disze. Még ha elfogultak volnánk is, menthető, ha Kozma csinálta katalógussal a kezemben indulok körutra a termekben. Igen finom, szokatlanul finom kis nyomdamű ez a kis könyv.

A Remsey csinálta plakett igen jó, erőteljes munka.

Az I. teremben nagyon tetszik Moiret pár plakettje, különösen a W. P. P. jelű.

A II. teremben Tichy Gyula sok érzéssel összehordott színű temperái, különösen tetszik az „őszi elégia”.

A kemény legény, a nagystilű itt Benkhard, akinek önarcképe nagy-szerűen erőteljes, egyszerű és impozáns.

Moiret Evájának a feje igen finom.

A III. teremben Lohwag Ernesztin gyermekarcképe leheletszerűen finom és bájos. Elsőrangú mű a II. számú arcképe. Egy fehérruhás fiatal leány színes kárpitu karosszékben olyan érett, hogy a müncheni pinakothékában is első helyet kaphatna. Azt hisszük, az egész kiállítás gyöngye ez.

Gara festett kis porcellánjai jó és kedves kis dolgok, különösen jó sárga-fekete teáskészlete.

A IV. teremben ismét Benkhard az erősebb. Csendéletei és tájképei jól vannak összefoglalva széles ecsethuzásai alatt.

Moiret öreg embere nagy tudásról tesz tanúságot.

A VI. teremben Lénárd Róbert kitűnő rézkarcokkal szerepel, zsák-utcája igen jó dolog.

bizottság jelentése és javaslata, mely szerint a szerkesztő pályázat útján legyen megválasztandó. A választmány hosszas vita után, 19 szóval 2 ellenében elfogadja a bizottság javaslatát. Titkár bemutatja a pályázati hirdetés szövegét, melyet a választmány csekély módosítással elfogad. I. alelnök felkéri a választmányi tagokat az ígért cikke és mellékletek idejekorán való beküldésére. Novák Lászlónak esedékes tiszteletdíj fejében 50 korona kiutaltatik. Ülés vége.

Választmányi ülés 1910 december hó 28-án. Jelen vannak: elnök, I. és II. alelnök, II. titkár, pénztáros, ellenőr, II. gazda és 9 választmányi tag. Elnök üdvözli a megjelenteket és megnyitja a választmányi ülést s jegyzőkönyv hitelesítőül Werth és Bozsik szaktársakat kéri fel. Előterjeszti elnök a beérkezett pályázatokat a szerkesztői állásra — számszerint 3 darab érkezett be. I. Wanko Vilmos, 2. Burghaim Károly, 3. Bárány Nándor. A pályázatok felolvasatnak s elnök konstatálja, hogy mind a három pályázó megfelel a pályázati feltételeknek, miért is minden hozzászólás nélkül a döntést a választmány tagjaira bizza. Rövid vita után elnök elrendeli a titkos szavazást. Leadott összesen 16 szavazat, melyből 12 Wanko, 3 Bárány szaktársra adott le s egy (üres) megsemmisített. Elnök ennek alapján Wanko Vilmos I. titkárt megválasztott szerkesztőnek nyilvánítja. A nyitrai és szabadkai helyi csoportok kérélmé — szakkönyvek s egyéb folyóiratok ajándékozása tárgyában — teljesítetik. Ezután felolvasatik Mitterszky J. levele, melyben felkéri az elnökséget, hogy intézkedjék az ottlevő és a kísérleti nyomdához tartozó anyagok átvétele illetve elszállítása iránt. Elhatározzatik, hogy az a bizottság, mely ezt átadta, vegye át leltárilag. Az elszállításról Walter alelnök gondoskodik, mi köszönettel tudomásul szolgál. Elnök bejelenti, hogy a nyomtatványkiállítás örvendetesen sikerült és a látogatottság feltűnően kielégítő volt. Végül alelnök a tanfolyam sikeres folytatásáról tesz jelentést, melynek tudomásul vétele után az ülés véget ért.

Pollák Aurél, II. titkár.

Választmányi ülés 1911 január 13-án. Jelen vannak: elnök, alelnökök, I. és II. titkár, pénztáros, ellenőr, I. és II. gazda és 15 választmányi tag. Igazolva távol Busay Balázs. Elnök megnyitja az ülést és felolvasztatja a múlt ülés jegyzőkönyvét, melyet a választmány hitelesített. A mai ülés jegyzőkönyvét Aigner és Spitz szaktársak fogják hitelesíteni. — Wanko Vilmos köszönetet mond szerkesztővé történt megválasztásáért s működéséhez a választmány és a szaktársak támogatását kéri. Elnök röviden nyilatkozik a szerkesztő hivatásáról, mely csak akkor lehet eredményes, ha a vezetőség mindenkor és mindenben segédkezet nyújt neki a mai visszás állapotok rendezéséhez. —

Elnök bejelenti, hogy a Grafikai Szemle mindezeideig nem volt bejelentve a polgármesteri hivatalban; tekintettel arra, hogy a postának csak akkor kötelessége továbbítani a lapot, ha a fenti bejelentés megtörtént; a választmány utasítja az elnökséget, hogy a Kört mint kiadót haladéktalanul bejelentse. — I. alelnök jelentése a szaktanfolyamok gépmesteri ciklusának lefolyásáról és a szedőgép-ciklus előkészületeiről tudomásul szolgál. — A jövő őszi szaktanfolyamok előkészítő bizottsága, melynek tagjait a társakörök által kiküldött szaklétszámok képezik, a munkálatok megbeszélése végett összehívatik. A választmány e bizottságba kiküldi az elnököt, az I. alelnököt, szerkesztőt és Faltusz Edét. — A Részvénynyomda értesített a lapnak más nyomdába való elviteléről. — Tanay József tiszteletére február 12-én kedélyes estély rendezetik, melynek előkészítésével a vigalmi bizottság bízott meg. — A Grafikai Szemléről és hirdeteiről szóló jelentés tudomásul szolgál. — Pénztáros jelentése a pénztár állapotáról és tagsági forgalmáról — az ellenőr jelentésével együtt — tudomásul vétetik. — Ellenőri jelentés megtétele minden választmányi ülésen kötelező. — Jánosi felszólalása kapcsán kimondja a választmány, hogy a mulatságok rendezésénél tekintettel lesz a hirlapszedő tagtársakra is. — Elnöknek a Szakkör érdekében való agitációra vonatkozó kérdésre többek tesznek jelentést, melyeknek elhangzása után az elnök újból buzdítja a választmányt a további lelkes és ügyszere-
tetből eredő agitációra, kijelentvén, hogy a szaktársaknak választmányi tagság elfogadásával járó kötele-
ségek lelkiismeretes teljesítését be-
csületbeli kötelezettségnek tekinti; egyben utasítja a titkárt, hogy mind-
azokat, kik a választmányi ülésekről
távolmaradnak: ennek elfogadható
indokolására hívassanak fel. Havi
felolvasóülés január hó 29-én. Fel-
olvasók: ifj. Aigner Antal, Podusk
és Bauer. — Közgűlés március
12-ére hivatik egybe. — Eibenschütz
Adolf kéréme teljesítettik. — Több
átirat és apróbb ügy elintézése után
elnök az ülést berekeszti.

Pénztári kimutatás 1910. évi november hóról. *Bevétel:* Athozat a mult hóról 1101'47, november 26. háziestély bevételie 514'50, tagdíjakból összesen 691'80, összesen 2307'82. Tagsági járulékból befolyt: Államnyomda 20'40, A Nap 2'40, Athenaeum 56'40, Baptista-nyomda 1'80, Budapesti nyomda és lapkiadó 2'40, Budapesti könyvnyomdával-
lat 2'40, Bíró és Schwarz 60, Bercsényi-nyomda 1'80, Budapesti Hirlap 5'40, Buschmann F. 6'60, Egyetemi nyomda 4'80, Egyleti tisztv. 7'80, Európa 2'40, Franklin 61'80, Franklin-fiók 6'60, Fried és Krakauer 1'20, Galitzenstein 3'—, Garai 4'80, Globus 9'—, Grafikai intézet 3'60, Hamburger és Birkholz 1'80, Hungária 9'60, Hornyánszky 13'80, Jókai-nyomda 4'20, Kápolnai

Konstantin Frida vázlatkönyv-szemelvényei kellemesek.

A VII. teremben Kozma tervezte sárga-fekete betétes interieur igen jó. Példát érdemes róla venni.

Erdei intelligens litografiái tetszenek, az utolsó teremből pedig Ács összehordotta népművészet kellemes hangulatával távozunk. *Bíró.*

Korrektori teendők.

Szaklapjainkat olvasó szaktársaimnak bizonyára feltűnt, hogy egy-két év óta szinte feltűnő módon jelentek meg rövidebb-hosszabb szakcikkek, amelyek a hirdetések *technikai* előállításával foglalkoztak, de nem irtak egy olyant, amely a hirdetések *olvasásával*, illetőleg azok mikénti *korrigálásával* is foglalkozott volna.

Azt hiszem, nem végzek haszontalan munkát, ha korrektor szaktársaimnak ezuttal a hirdetések olvasásáról irok le egyetmást, teszem azt abban a reményben, hogy ezáltal némi kis utbaigazítással szolgáljak mindazoknak, akik talán a hirdetések olvasásánál nem járnak el azzal az óvatossággal és pontossággal, amelyet azok feltétlenül megkövetelnek.

Aki hirdetések olvasásával van megbízva, egy pillanatra se felejtkezze meg arról, hogy olyan nyomtatványt kezel, amely a legkényesebb az *összes nyomtatványok* között, amely a nyomdából kikerül. Mert amíg egy művet vagy bármely más nyomtatványt kétszer, sőt háromszor is átolvastathatnak, azonkívül a szerző is „imprimál” és az esetleges hibákért ő felelős, addig a hirdetések csak *egyszer* lesznek megolvasva, a legtöbb esetben persze gyorsan, amely átolvasás egyszersmind „imprimálás” is, mert tudvalevő dolog, hogy azok nem lesznek a szerzőhöz elküldve.

De térjünk rá az olvasásra.

Hogy hirdetést olvasni nem boszorkányság, az valóban nagyon is természetes. De viszont áll az, hogy hirdetést *jól* olvasni nem minden korrektor tud, amit eléggé bizonyítanak a napilapokban megjelenő hirdetések, amelyek sok esetben csak úgy hemzsegnek a különféle hibáktól.

Ennek a rosszul-olvasásnak különben különféle okai lehetnek, amit alábbiakban ismertetek.

A korrektornak soha, semmi körülmények között hirdetést kézirat nélkül nem volna szabad olvasni, még akkor sem, ha a szedő azzal találta érvelni, hogy ő azt a legpontosabban szedte meg. Sőt még magunkkal szemben se legyünk az olvasásnál teljes bizalommal, mert jó magammal történt az meg, hogy úgy hevenyészve olvastam egy hirdetést és amikor már alá volt írva, egy futó pillantást vetve ismét a kéziraatra, azt vettem észre, hogy Ralagh Ferenc helyett Balogh Ferencet hagytam bent, sose gondolva arra, persze a szedővel egyetemben, hogy valakit Ralognak is hívhatnak és nem Balognak. Mi sem természetesebb, minthogy nagyon megörültem az általam elkövetett hiba „felfedezésén”, mert féloldalas hirdetés lévén, szépen fizethettem volna — *egyedül*, hisz a szedő azért adta be olvasás végett, hogy az hibamentesen kerüljön ki a korrektor keze alól.

Ez a reám nézve kellemes kis felfedezés megtanított arra, hogy bizony minden egyes vonást a kéziraton pontosan megnézzek, amit nem bírok eléggé korrektor társaimnak is ajánlani, mert nagyon ritka hirdetés az, amely kifogástalanul le volna írva, nem említve a nyelvtani hibákban szenvedőket. Ebből kifolyólag, ha elkezdjük a hirdetés olvasását, először nézzük meg az illető hirdető *nevét*, azaz minden nevet, amely a hirdetésben előfordul, mert nem egy esetben egy hajszálnyit eltérés az írott betűnél, mint azt fentebb említettem, a legnagyobb kellemetlenséget okozhatja. Továbbá ügyeljünk az *utcanevekre*. Itt meg kell említenem korrektor szaktársaimnak, amire különösképpen felhívom figyelmüket, hogy a hirdetészedők, ha egy ugynevezett szép sort akarnak elérni, az utca neve elé odaszedik a kerület számát, az persze nem volna baj, ha az egészen pontosan szedődne, de a legtöbb esetben az csak úgy találomra történik, a korrektor pedig, aki siet

és „hisz“, átsiklik rajta és kész a — hiba! Az utcanevek után a *házszám* pontos megnézése következzenek.

Ami pedig a többi szöveget illeti, arról nagyon, de nagyon sokat lehetne írni. Részemről azt tartom a leghelyesebb eljárásnak, ha a korrektor, mondjuk egy divatáru-kereskedő hirdetésénél a főfigyelmet az *árakra* fordítja, hogy azokban ne legyen hiba és a többivel pedig ne törődjék, azzal tudniillik, hogy az árucikk hogy van megnevezve, magyarul-e vagy pedig franciául (bluz, blouse). Mert bizony korrektorságom alatt megtörtént már az is, hogy a rendelő illetve hirdető nem akarta a hirdetést kifizetni, csak azért, mert az nem úgy jelent meg, ahogy ő azt leírta. Így tehát, mondom, a leghelyesebben jár el a korrektor, ha *név, kerület, utca, házszám* és esetleges *hirdetés-jelzés* után csak az *árakra* fekteti a fősúlyt és a többit hagyja, amint van, persze nagyon ügyelve az esetleges kihagyásokra, mert bizony némely hirdetés-kézirat valóságosan pókhálószerűleg van leírva és ezeknél hamar megtörténhetik, hogy a korrektor átnéz valamit.

Ezzel persze még nem tettünk eleget kötelességünknek, mert bizony még nagyon is sok dolog van, amire a korrektornak nagy figyelmet kell fordítani. Itt említem meg első sorban azokat a hirdetéseket, amelyek az úgynevezett „modern“ betűkből vannak szedve, ezeknek ha más nem, de egy előnyük mégis van, az tudniillik, hogy az olvasó egész bátran tölthet egynéhány perccet azok elolvasásán, mert egyes betűk olyan kétesek, hogy legény legyen a talpán, aki egy ilyen betűfajból ki bírja találni, hogy tulajdonképpen hogy is hívják az illetőt, akinek a neve ezekből a betűkből szedve van. Hogy ilyen „találd ki“ betűkből nem szabadna hirdetést szedni, annak tárgyalása nem tartozik e cikk keretébe. Másodsorban nem hagyhatom említés nélkül a különféle ábrákat. Ezekre azért kell ügyelni, hogy fordítva ne jelenjenek meg, de ezekkel az ábrákkal van még más baj is, az tudniillik, hogy sok esetben a szedő úgy osztja el a szöveget, hogy az illető szövegnek az értelmét teljesen megbontja vagy pedig a helytelen szövegelhelyezés által az olvasást nehezíti meg stb. Ilyen eseteknél a korrektornak nemcsak *joga*, de *kötelessége* is azt kijelölni.

Itt rátérek a fentemlített megjegyzéseimre, hogy bizony sokszor a hirdetések tele vannak hibával. Ez sok esetben nem a korrektor tudatlanságából ered, hanem onnan van, hogy a szedő a kijelölt dolgokat, nem mindegyik szedő, figyelembe se veszi, azzal érvel, hogy ez csak egy — *hirdetés*, nem kell sokat *okoskodni*. Jó lehet, hogy az ő szempontjából igaza van, de ezzel ne törődjék a korrektor, hanem igenis korrigáljon ki minden általa vélt *hibát*, még akkor is, ha biztosan tudja, hogy az nem lesz megcsinálva, már azért is, hogy esetleges felszólalásnál „fedezve“ legyen.

Vannak azonban a hirdetések között olyanok is, amelyek rendkívüli fontos és óvatos kezelést igényelnek. Ezek a Hivatalos Lap hirdetései. Ezek valóságos rémei a korrektornak. Ezeket valóban úgy kell átolvasni, mint a legkényesebb vezércikket. Tudvalevő dolog, hogy ezek csupa „Sorsolás“, „Meghívó“, „Zárszámadás“, „Felszámolás“ stb.-ből állanak. Ezeknél egy benmaradt hiba nagy baj, mert eltekintve az anyagiaktól, ami bizony sokszor elég tekintélyes summácskát tesz ki, megvan az üzletre nézve is a legnagyobb kellemenség. Az illető intézet, amely a hirdetést feladta — nem fizet vagy pedig még egyszer meg kell jelentetni az illető hirdetést, ami persze az üzletre nézve káros, mert arról a helyről leszorol egy fizetett hirdetés és még jó, ha az illető feladó társaság megelégszik egy kis „helyreigazítással“.

Hogy a fentemlített hirdetéseket nem lehet úgy kezelni, mint a többieket, az nagyon természetes. Én nagyon ajánlom a t. korrektor-társaimnak, hogy ezeket lehetőleg kétszer olvassák át. Ez nem vesz olyan nagyon sok időt igénybe. Mert végre az üzletre nézve is jobb, ha egy ilyen „hivatalos“ hirdetés hiba nélkül jelenik meg, mintha azt egyszer olvassuk át és másnap, a különféle korrekturakeresgélés és kihallgatás után kitűnik, hogy N. N. intézet nem 4, hanem 7 százalékot fizet a részvényeseinek, vagy pedig nem a 174-es számú sorsjegy nyerte meg a 60.000 koronát, hanem a 147-es stb.

120, Károlyi György 240, Kellner Ernő 660, Kertész 180, Korvin Testvérek 240, Községi nyomda 480, Légrady 9—, Löbl D. és Fia 480, Magyar Hírlap 360, Markovits és Garai 180, Márkus Samu 12—, Máv. menetjegy-nyomda 3—, Minerva 120, Otthon-nyomda—60, Pallas 1620, Pannónia 120, Pápai Ernő 360, Pátia 180, Pester Lloyd 480, Pesti könyvnyomda r.-t. 21—, Posner K. L. és Fia 660, Radó Izor 120, Révai és Salamon 720, Rigler J. Ede 1380, Rothberger és Weisz 120, Roth József 180, Rózsa K. és neje 780, Stephaneum 1680, Szekes-főv. házi nyomda 1440, Schmidl S. 180, Thalia -nyomda 180, Turul 240, Világosság-nyomda r.-t. 18—, Várnai-nyomda 120, Weisz Adolf 120, Wodianer Fülöp és Fiai 1260, Woititz-nyomda 120. — Vidékről: Ungvár 840, Kolozsvár 1620, Pécs 5220, Pozsony 360, Miskolc 21—, Temesvár 2460, Esztergom 480, Szekesfehérvár 360, Nyitra 660, Gyergyószentmiklós 120, Rózsahegy 360, Nagybecskerek 540, Szombathely 6—, Báscsapatok 240, Szabadka 1080, Szekszárd 9—, Szamosújvár 180, összesen 18420 korona. Egyesektől befolyt 5820 kor., összes bevétel 69180 korona.

Kiadás: Helyiségbérlet nov.—jan. 22910, november 26. háziestély kiadása 52280, novemberi Szemleboríték 8018, novemberi Szemleboríték pályadíjai 60—, tagsági-jegy pályadíjai 120—, július havi melléklet pályadíjai 30—, szaktanfolyami kiadások 3280, Grafikai Szemle szerkesztő tiszteletdíja szeptember—decemberre 110—, Ács Mihály emlékére koszorú 20—, adminisztráció és portókiadások 1282, összes kiadás 127770 kor. Kézpénz e hó végén 109007, 10 darab Hitelszövetkezeti részvény a 10 kor. = 100—, Gutenberg szoboralap 100493, Ács Mihály-alap 58882, összesen 400152 korona.

Tagsági forgalom 1910 november havában. Beléptek a Körbe: Bányó István, Dankner Adolf, Diamant Márton, Fleischer Károly, Kránitz Pál, Kardos Árpád, Kiss Károly, Leitner Rezső, Spitzer Márk, Sücs Ernő, Schlesinger Ede, Tóth János (Athen.), Nadler Vilmos (Kálmán), Neumann Adolf (Hornyánszky V.), Wimmer Antal (Márkus), Galitzer Andor (Posner), Helischauer Elek (Uránia), Wölfling Sándor (Reich és Nagy), Fried József (Globus), Irseh Gyula, Kandó Ferenc, Kohn Adolf (Hungária), Richtarek Dezső (Budapesti Hírlap), László István, Szántó Ferenc, Szlavik Béla, Czuh János (Franklin), Weisz Jenő III. (Korvin), Fischer Manó III., Willheim Lipót (Világosság), Thuróczy R. (Nyitra). Meghalt: Váry László.

Körhelyiségünk (bejárat a Gutenberg-Otthon Bérkocsis-utcai részén) nyitva van: vasárnaponként délelőtt 9 órától 1-ig. Olvasóterem, billiard, dominó, bel-és külföldi szaklapok, valamint szépirodalmi folyóiratok a Szakkör tagjainak rendelkezésére állanak.

SZERKESZTŐI POSTA

B. I., B.-Csaba. Cikkének minden sorával egyetértünk és tudatában vagyunk annak, hogy milyen eszközöket alkalmazunk a tagszaporítás érdekében. Ön olyan eszközöket ajánl, amilyenekkel mi már november óta küzdünk, hogy tagjaink létszámát emeljük. Cikke tehát tárgytalan és így közlésétől el kell tekintenünk; írásait egyébként szívesen látjuk s ha megütik a mértéket tartalom dolgában: készséggel közöljük.

Nyitra. Kivánságára e helyütt is megállapítjuk, hogy az újví kártya-pályázat első díja *tényleg* Lencse Antal szaktársunknak lett odaitelve.

Többeknek. A múlt számban közölt, a hirdetésszedést és a szedő és gépmester együttműködését tárgyaló cikkek nem a pályanyertesek, hanem a második helyeken kitüntetett dolgozatok. A díjazott munkák közlését jelen számunkban kezdtük meg.

Szerkesztőségi zárlat február hó 15-én, cikkek és hosszabb közlemények beküldésének határideje február 10

MELLÉKLETEINKRŐL

Borítékunk Fekete Béla munkája. A nyomást Gay Géza végezte, a Világosság-nyomdában.

Újví üdvözlő kártya. A Szakegyesület nyitrai helyicsoportja által hirdetett pályázaton első díjjal jutalmazott munka. Szedte Lencse Antal, nyomta Derka Béla. Huszár István nyomdája Nyitrán.

Újví üdvözlő kártya. Készült a nagyszöllősi Viktoria-nyomdában. A szedés Áron Ferenc, a nyomás Indig Jenő munkája.

Két újví kártya. (Mitterszky és Örkényi.) Tanmühelyi munkák.

A „Kéve” kiállítási katalogusának naptár-oldalait Kozma Lajos tervei nyomán szedte Kún Kornél, nyomta Markovits K., Világosság-nyomda.

Landau József számlója. Szedte Szauer Adolf, nyomta Mezei Ernő a Pátia-nyomdában.

Az Athenaeum-nyomda két melléklete: **Eljegyzési kártya és a hozzá tartozó boríték.** — **Menü, táncrend és cégkártya.** Mindkettőt Novák Alajos szedte és Wandra L. főgépmester felügyelete mellett Ziegler Ferenc nyomta.

Vas- és fémmunkások meghívója. Szedte Brezniczky József, nyomta Gansl Jenő, Világosság-nyomda.

Körünk felhívása. Sonnenschein M. szédése és Gay Géza nyomása, Világosság-nyomda

A Károlyi-nyomdából két mellékletet kaptunk, az egyik a **Labdarúgók Szövetségének levélpapírosa**, a másik **Vadász-naptár.** Mindkettőt Fekete Béla szaktársunk munkája.

A Magyarországi könyvnyomdászok és rokonszámabeliek szakköre kiadása. Felelős szerkesztő: Wanko Vilmos. Világosság könyvnyomdarta. nyomása, Budapest VIII, Conti-utca 4

Ezeknél a hirdetéseknel, de csak az ilyen számokkal ellátottaknál jobbnak vélem az összeolvasást, mert gyorsabban lehet vele haladni.

Van azonban a hirdetéseknek egy harmadik faja is és ezek az ugynevezett „műhirdetések”. Ezek persze a legcikornyásabb betűkből szedetnek és ennél fogva állítólag nagyon szépek, mert a „jelenkor izlése” szerint lesznek szedve. Ezeknek az olvasása már valamivel könnyebb, mert a legtöbb esetben tisztán és jól vannak írva és szerkesztve, a szedéshez pedig ne merjen a korrektor hozzászólni, mert rögtön dühbe gurul annak a szedője és azt mondja, hogy a korrektor ahhoz — nem ért.

A hirdetések felsorolásában az ugynevezett „Apróhirdetéseket” hagytam utoljára. Ezekről tulajdonképpen nem is tudom, hogy mit írjak. Magyar kevés lap kivételével, valóságos botrány, ahogy azok megjelennek.

Itt nem szólok a különféle szerelmi levelezésekről, azokban, vigye az ördög, ha hiba marad benne. Hisz a legnagyobb hiba már az, hogy ezek megjelenhetnek, hanem igenis megemlítem az adás-vétel, lakás, üzlet, állás és foglalkozás stb. efféle aprókat, amelyek a feladóra mindig pénzt jelentenek, mert — *üzlet.*

Ezeket bizony már nagyon is pontosan *kellene* megoldvasni.

Most pedig, hogy cikkem befejezéséhez értem, volna még egy néhány megjegyezni valóm.

Akár művezető, akár osztályvezető az illető, aki a korrektori munkakörre befoly, legelső sorban arra törekedjék, hogy a hirdetéseket olvasó korrektor soha se legyen más munkával *tulhalmozva*, hogy munkája csupa kapkodásból álljon, mert az a hübelebalázs módjára kezelt munka nagyon hamar megbosszulja magát egy meg nem fizetett hirdetés által. A korrektor pedig dolgozzék nyugodtan, még akkor is, ha az egész asztala tele volna „sürgős” (vajjon melyik nem sürgős?) hirdetésekkel. Nyugodt és szorgalmas olvasással sokkal többre megy, mintha ide-oda kapkod és így nem — halad. Különben ha látja, hogy azt a kívánt időre nem tudja elvégezni, akkor kérjen rögtön segítséget.

A hirdetések természetüknél fogva rögtöni feldolgozást igényelnek, mert arra a legtöbb esetben a tördelő után az öntő és végre a gépmester vár és ha a korrektura ott fekszik a korrekternál, akkor egy egész személyzet áll tétlenül, ami különben pontos és helyes beosztás mellett teljesen elkerülhető.

Továbbá nem tartom célirányosnak, hogy a *közönséges* hirdetéseket összeolvassák, ebben nincsen semmi előny. Én sokkal pontosabban olvasok meg egy hirdetést „egyedül”, mint segítséggel, pláne ott, ahol esetleg többen összeolvasnak és nem értheti, illetve nem hallja tisztán, hogy mit is olvas az illető korrektor. Szóval, ha nagyon sok a hirdetés, ki kell osztani a korrektorok között és ki-ki olvassa meg a neki odanyújtottat egyedül.

Ami pedig a hirdetések egyöntetűségét illeti, azoknál csak a c vagy a cz játsza a főszerepet. Arra kell ügyelni, hogy egyforma legyen, ne pedig az egyik sor, mert cz-vel tele sort kapott a szedő cz-vel, a másik sor pedig, mert nem fért el c mellett a z, hát c-vel legyen kinyomva. A korrektor az olvasásnál ne tőrje, hogy a nyakán üljenek és zaklassák. Különben az ilyen eset nem is fordulhat elő, amint már fentebb említettem, ott, ahol az összes korrektori munkák helyesen és célirányosan lesznek kezelve és beosztva.

Megszívlelni való megjegyzések ezek, s kívánatos is, hogy az illetékes tényezők figyelmükre méltassák azokat. Így talán leapaszthatjuk a hatványos sajtóhibák számát, melyek a nyomdának és a hirdetőnek egyaránt sok kellemetlenséget okoznak.

De volna még egynehány sorom a hirdetést *szedő* szaktársaimhoz is, az tudniillik, ha elkezdenek egy hirdetést szedni, járjanak el azzal az óvatossággal, mint ahogy el kell hogy járnak a korrektorok is és nézzenek meg a kéziratot mindent jól, törekedjenek arra, hogy az általuk szedett hirdetés lehetőleg *hibamentes* legyen, mert akkor az olvasással sokkal hamarabb elkészül a korrektor és kevesebb lesz a sajtóhiba, no meg a — *háring!*

Werth László.

RÉZLÉNIAGYÁR ÉS BETÜ-
ÖNTŐDE RÉSZVÉNYTÁRS.

H. BERTHOLD

BERLIN SW.

FIÓKOK WIEN, SZENT-
PÉTERVÁR, MOSZKVA

ÉS BAUER & CO.

STUTT GART

Nagy választék különféle körzet és betű-
ujdonságokból, rézleániakból és vignetták-
ból. Nagy választék orosz betűkből. Teljes
nyomdai berendezések gépekkel és segéd-
eszközökkel. Szolid kivitel. Árajánlattal
és mindennemű felvilágosítással szolgál:

PUSZTAFI ZSIGMOND

BUDAPEST, V, AKADÉMIA-UTCA 8

BERLINI KŐ- ÉS KÖNYV-
NYOMDAI FESTÉKGYÁR

**HANS
WUNDER**

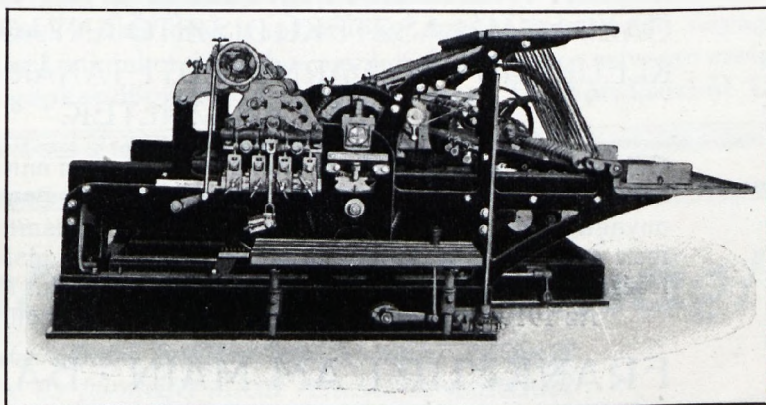
G. m. b. H. Könyv- és könyomdai, fekete és
szinesfestékek. Legjobb minőségű
Germania-hengeranyag bármely
rendszerű gép számára (körforgó-
géphez is). Különlegesség: **Gloria**,
(festékpótanyag), a festék lehuzó-
dását meggátolja. Fénykéek **Perga**,
nagyon elterjedt s szívesen veszik.
Wunder-fekete, fénylik és gyorsan
szárad, ezért igen ajánlatos ár-
jegyzékek nyomásához. Könyv-
kötőfestékek. Atnyomó-papírok:
Rekord, berlini és transparent

VEZÉRKÉPVISELŐSÉG ÉS EGYEDÜLI RAKTÁR:
GOLDSTEIN ADOLF, BUDAPEST
VII, KAZINCZY-UTCA 32. SZÁM. TELEFON 23-41

WÖRNER J. ÉS TÁRSA

GÉPGYÁRA / BUDAPESTEN

*Könyvnyomdai gyors-
sajtók vasuti rendszerű
menettel. Könyvnyomó
gyorssajtók két- és négy-
pályás görgő-járáttal.
Kromótipiai gyorssajtók
rövidített ivkivezetőkkel
és gyűrűs kirakódob se-
gélyével. Kétfordulatu
gyorssajtók előlkiakó-
val. Könyomdai gyors-
sajtók görgő-pályával.
Könyomdai kézisajtók
és könyvkötészeti gépek*

Körforgó nyomógépek ujság- és illusz-
trációnyomásra, meghatározott és változ-
tatható ív nagyságok számára készülnek.

BAER OTTÓ FESTÉKGYÁRAI

Gyártelep Solymár, Budapest mellett.
Városi iroda és raktár Budapest, VI,
Liszt Ferenc-tér 8. sz. Telefon 93-29

A grafikai iparágakhoz szükséges összes fekete, valamint színes festékek gyártása. Különlegesség a "Voran" kő- és könyvnyomdai fekete festékek; eddig felülmulhatlan gyorsan szárad. Vezérképviselője s nagy raktára a "Chromo" altenburgi papírgyárnak, J. F. Daechsler langentalenheimer kőbányájának, Hutter és Schrantz nemezgyárának. Grafikai osztály: A kő- és könyvnyomdai szakmához szükséges kellékek nagy raktára. Hengeranyaggyár s hengeröntőműhely. Litografiai kövek. Körforgógép-nemez, könyvnyomdai gépekhez szükséges alátét-nemez, stereotípiái matricanemez

WALDMANN FERENC

BUDAPEST, VI,
NAGYMEZŐ-U. 43

PAPIRGYÁRI RAKTÁR

CÉGJEGYZŐK: ACZÉL
MÁRTON, BILD LIPÓT.
TELEFON INTERUR-
BAN 96-19

Állandó nagy raktár a nyomdászati szakmában előforduló papírban. Több előkelő papírgyár lerakata. Különlegességek: különféle boríték- és levélpapír, kromó-, illusztrációs nyomó- és könyvpapírokban. Kívánatra papírmintákat azonnal küldünk ingyen és bérmentve

KLEUKENS-ANTIQUA

KURZIVVAL, FÉLKÖVÉRREL, SZÉP INICIÁLÉKKAL, ÉS
GAZDAG VÁLASZTÉKÚ DISZÍTŐ ANYAGGAL, MELYEK
KLEUKENS W. F. DARMSTADTI TANÁR TERVEI SZE-
RINT KÉSZÜLTEK.

Célszerűségük és szépségük által a gyakorlatban annyira beváltak, hogy azokat egy modern nyomda sem nélkülözheti. Szakkörökben ezen új anyagunkról rövid idő alatt máris a legnagyobb elismeréssel nyilatkoztak, mert ez úgy könyvek, mint akszidens-munkák és újság-hirdetések diszítésére a legalkalmasabb. Legnagyobb kitüntetések. Porosz állami érem.

Az 1910-iki brüsszeli világkiállításon az első díjjal kitüntetve.

FRANKFURT AM MAIN · BARCELONA
BAUERSCHE GIESSEREI

KLISÉK: AUTOTIPIA,
KROMÓTIPIA, FOTO-
TIPIA ÉS FOTOLITO

KÖNIG ÉS TÁRSA

FOTOCINKOGRAFIAI
MŰINTÉZETE, BUDA-
PEST, VII. KERÜLET,
WESSELÉNYI-U. 54. SZ.
TELEFON-SZ.: 127-65

MINTÁK ÉS VÁZLATOK DIJTALANUL

Gebr. Klingspor
betüöntőde, Offenbach a/M.

Legújabb készítményei: Behrens-antiqua, félkövér, kurziv. Különlegességei: naptárképek, sportvignetták és állatképek, ugyszintén az összes ipari és kereskedelmi szakmák szimbolikus jelvényei, művészi kivitelben. Minden terméke eredeti és utánzatok ellen törvényileg védve van

MAGYARORSZÁGI VEZÉRKÉPVISELET
LIGETI ÉS TÁRSA
GRAFIKAI SZAKÜZLET, BUDAPEST
V, KÁDÁR-UTCA 8. TELEFON: III-13

Ne használjunk rongyot

gépmosásra illetőleg géptisztításra, mert abban gyakran fertőző betegségek csirái vannak, amellet **drágább mint a mosható géptörülőkendő.** A Budapesten létező nagyobb nyomdáknban kivétel nélkül csak gépkendőket használnak tisztító anyagul. Mindennemű felvilágosítással, mintakendőekkel és ajánlattal mindenkor szivesen szolgál **Szabó Rezső "Mercur" gépkendőgőzmosó gyár Budapest, IX, Soroksári-út 138**

Admiral! Utolsó ujdonság!

*A legsikerültebb betüöntődei termék! Előkelő
metszése és formája miatt rendkívül hatásos!*

Wilhelm Woellmer's betüöntődéje
és részlénia gyára : Berlin SW 48

STEMPEL D. BETÜÖNTÖDE R.-T., FRANKFURT A. M.

Több háromszáz személynél. Kivitel minden országba. Ékezetek minden nyelvhez

Gyártja a Mergenthali szedőgép betűit kézi szedésre való használatra, Rézléniagyár Galvanoplasztika Vésnöki intézet

Kiválóan szép és praktikus újdonságok a modern nyomdai munkák kiviteléhez, úgymint: könyv-, akcidents-, körlevél- és írott betűkből, iniciálék, körzetek, ornamentek, díszítések, polyltyok, vignetták stb. stb. stb.

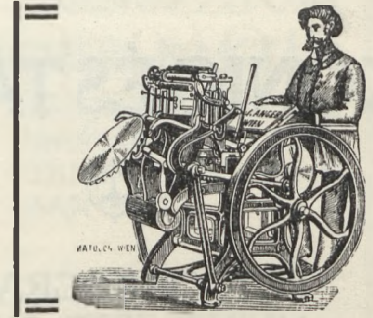
Kölségajánlattal és mintákkal készszággal szolgál a magyarországi vezérképviselőt:

SILBERER ADOLF, grafikai szaküzlet
VII., Dob-utca 53 BUDAPEST VII., Dob-utca 53

GÉPGYÁR ÉS VASÖNTÖDE

Josef Anger & Söhne

WIEN-HERNALS, HAUPTSTR. 122

Szállít legujabb és legjobb szerkezetű gépeket könyv- és könyvmdák, papirgyárak, könyvkötők, üzleti könyveket készítő gyárak, dobozgyártók részére legolcsóbban s a legkedvezőbb fizetési feltételekkel. Magyarországi képviselő

SILBERER ÉS STECKLIN, BUDAPEST,
VII. KER., KERTÉSZ-UTCA 38. SZÁM

OESTERREICHER ÉS MÁRKUS, GÉPGYÁR

Saját gyártmányu amerikai tégelynyomó-sajtók, papírvágó-, perforáló-, korrekturalehúzó- és lemezollógépek. Szedőhajók, sorzók, stégek, zárókarikák, vas-üstlégek és különféle használt és tökéletesen javított nyomdai és könyvkötőgépek raktára. Mindenféle gépek javítása, ugyszintén teljes nyomdák áthelyezése elfogadtatik. Teljes nyomdaberendezések jutányos árak mellett szállítatnak.

BUDAPEST, VII, MUNKÁS-UTCA
14. SZÁM. TELEFON-SZÁM 52-71

FISCHER ÉS MIKA BETÜÖNTÖDE BUDAPEST

VI, RÉVAY-UTCA 6. SZ. TELEFON 28-62

Elvállal egész nyomdai berendezéseket. Célszerű és divatos könyv- és cimbetűkből nagy választékot tart. Készletben tart: szerb és héber betűket, körzeteket és kizárásokat, nyomdai szerelvényeket, betűszekrényeket és állványokat a legjobb minőségben. Ajánlja szab. nyomdai vonalzó berendezését táblázatszedéshez. Egy oktáv garnitúra 20 K

AUTOTIPIA FOTOTIPIA

Készít horgany- és rézmaratásu kliséket a legszebb kivitelben. Házonkívüli felvételeket, úgymint építmények, gépek, tájképek, festmények és iparművészeti tárgyakról a legjutányosabb árak mellett.

TELEFON 679

FOTOLITO- GRAFIA

TELEFON 679

CINKOGRAFIAI
S MŰINTÉZET S
**KOBLINGER
GYULA**

BUDAPEST, VII. KER.,
CSENGERY-UTCA 22.
TELEFON-SZÁM 14-61

KÉSZIT MINDENMŰ KLISÉKET MŰ-
VEKHEZ, FOLYÓIRATOKHOZ, VALA-
MINT ÁRJEGYZÉKEKHEZ, HIRDETÉ-
SEKHEZ, ÉPÍTÉSZETI STB. TERVEKET
FOTOLITOGRAFIAILAG SOKSZOROSIT

**HERMANECI
PAPIRGYÁR**

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST VI, GYÁR-U. 38

GYÁRT: FINOM, FAMENTES
IRODAI ÉS MERITETT, RAJZ-
ÉS SZINES PAPIROKAT, STB.
ROTÁCIÓS PAPIR GYÁRTÁSA

A Rockstroh & Schneider Nachf. Akt.-Ges. Victoria könyvnyomdai
gyorsajtógyár értesíti t. üzletfeleit, hogy Budapesten, VII, Akácfa-
utca 50. sz. a. nagyszabású lerakatot rendezett be, ahol a cég összes
gépgyártmányai működésben bármikor megtekinthetők. Tisztelettel
Rockstroh & Schneider Nachf. Dresden-Heidenau. Vezérképviselő
Tanzer Miksa, Budapest, VII, Akácfa-utca 50. szám. Telefon 13-70

LESSING-ANTIQUA

MINT KÖNYV- ÉS CÍMIRÁS ELSŐRANGU!

WILHELM WOELLMER'S

BETÜÖNTÖDÉJE ÉS RÉZLÉNIAGYÁRA / BERLIN SW 48

FŐKÉPVISELET ÉS ÁLLANDÓ RAKTÁR
MÜLLER TESTVÉREK
 BUDAPEST, V, SÓLYOM-UTCA 13. SZÁM

WOTTITZ MANFRÉD

Budapest, VI, Eötvös-utca 48. Telefon 18-99.
 Dombornyomásokhoz való stanznik, fototípiák,
 kemigrafiák, autotípiák, klisék három- és négy-
 színű nyomáshoz. Fényképfelvétel házon kívül

Gutenberg-Haus Gebr. Geel, grafikai szaküzlet

Wien VII₂, Lerchenfelderstr. 37

TÁVIRATI CIM: GEEL, WIEN. FIÓKTELEP:
 PRÁGÁBAN. ALAPITTATOTT 1884. ÉVBEN.

MAGYARORSZÁGON KÉPVISELI: KRAMMER
 LIPÓT, BUDAPEST, VI, FELSŐ ERDŐSOR 50. SZ.

AZ EREDETI MERGENTHALER

LINOTYPE

Kő- és könyvnyomdai gyorsajtók a legújabb és legversenyképesebb kivitelben. Taposó-gyorsajtók: Eredeti „Viktoria” téglennyomógépek a legfinomabb ábra- és dombornyomáshoz. Eredeti „Viktoria-Herkules” a legerősebb dombornyomáshoz. „Viktoria-Merkur” téglennyomógép finomabb akcidens- és merkantil-munkákhoz. Eredeti „Liberty” téglennyomógépek tányérfestékezéssel. Segédgépek, kellekek, anyagok nyomdák, könyvkötészetek és a rokonszakmák részére csak elsőrendű kivitelben. Nyomda-berendezések. Faber és Schleicher-gyártmányú litografiai gyorsajtók.

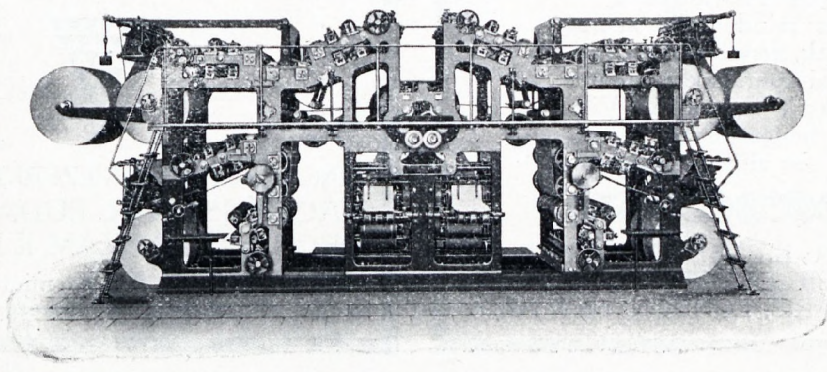
SORSZEDŐ- ÉS ÖNTŐGÉPEK
 KIZÁRÓLAGOS ÁRUSÍTÓI MAGYARORSZÁGON,
 AUSZTRIÁBAN ÉS A BALKÁN ÁLLAMOKBAN.

A **LINOTYPE HATFÉLE** kivitelben készül:
Egybetűs sorszedő- és öntőgép **LINOTYPE**.
Kétbetűs sorszedő- és öntőgép **LINOTYPE**.
Kétbetűs sorszedő- és öntőgép **IDEAL**.
Kétbetűs kettős táru sorszedő- és öntőgép **LINOTYPE** (négyféle betű szedéséhez).
Legújabb!
Hárombetűs sorszedő- és öntőgép **LINOTYPE**.
Hárombetűs kettős táru sorszedő- és öntőgép **LINOTYPE** (hatféle betűtípus szedéséhez).

VOGTLÄNDISCHE MASCHINEN- FABRIK

(Ezelőtt J. C.
& H. Dietrich)

Aktien-Ges.
Plauen i. V.

64 oldalas négytekerces teljesen szalagnélküli körforgógép

közvetlenül kapcsolt elektromos kettős hajtószerkezettel. Előnyei: áttekinthető szerkezet, kis térfogat, jelentős hajtóerő-megtakarítás, kényelmes hozzáférhetőség, valamint nagyon könnyű kezelés.

Ujságnyomásra kiválóan alkalmas két-, három- és négytekerces körforgógépek. 2–7-szinnyomó, váltakozó és állandó alakokra berendezett illusztrációnyomó gépek művek s színes illusztrációnyomásra. Különleges nyomógépek jegykészítéshez és csomagolópapír nyomásához.

HENGERÖNTŐ-MŰHELY LAPOS ÉS KÖR-
FORGÓ-GÉPEKHEZ. OLCSÓBB ÉS JOBB
AZ OTTHONI ÖNTÉSÉNél

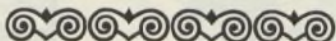

Első magyar könyv-
és könyomdai festék-
és hengeranyag-gyár

Berger és Wirth

Budapest IX, Márton-
utca 19. Telefon 56-64

Ujság-, diszmű-, illusztráció-,
mű- és mindenfajta színes
festékek, kencék, bronzok a
grafikai iparágak számára.
"Bianka", "Patent" és "Vik-
toria" hengeranyagok koc-
kázott és sima táblákban.

TÖRZSGYÁR: LIPCSE. FIÓKGYÁRAK:
BARMEN, BERLIN, SZENTPÉTERVÁR,
FLORENZ, PÁRIS, LONDON, NEWYORK

CS. ÉS KIR. UDVARI BETÜÖNTÖDE,
RÉZLÉNIAGYÁR ÉS VÉSŐINTÉZET

BRENDLER KÁROLY ÉS FIAI

WIEN, VI. BEZ., MILLERGASSE 23.

Szállít teljes nyomda- és tömöntöde-berende-
zéseket a legmodernebb anyaggal a legolcsóbb
és legkényelmesebb fizetési feltételek mellett

MAGYARORSZÁG VEZÉRKÉPVISELŐJE:
VÁCZY ISTVÁN, BUDAPEST, VIII,
ORCZY-ÚT 42. SZÁM, II. EMELET 27

Költségeloirányzatokat és mintalapokat kész-
séggel díjmentesen rendelkezésre bocsájtunk

LEGRÉGIBB GYORSSAJTÓGYÁR AZ EGÉSZ
BIRODALOMBAN. GYÁR MÖDLING. ALAPITVA
1848. ÉVBEN. WIENI FIÓKTELEP:
XVIII, WÄHRINGERSTRASSE 125

MÖDLINGI GYORSSAJTÓGYÁR

EZELŐTT KAISER L. FIAI RT. BUDAPESTI
FIÓKTELEP: VII, AKÁCFA-UTCA 13. SZÁM

Egyszerű könyvnyomdai gyorsajtók vasuti és körmozgású menettel.
Kromó- és autotípiagépek frontkirakóval vagy anélkül. Rapid-gyors-
ajtók görgőjáratl. Doppelrapid Miehle-rendszerű kétfordulatu gyors-
ajtók. Különleges körforgógépek gyártása. Tökéletes kivitel, gyors
és igen könnyű járás. Különféle új és javított gépek állandó raktára

TELEFON
54.48

MAGYAR · LABDARUGÓK · SZÖVETSÉGE

BUDAPESTEN · VIII · RÁKÓCZI-UT · 9

TELEFON · 174-22

M·E·G·H·I·V·Ó

A Magyarországi vas- és fém-
munkásszövetség Elektrotechnikai
szakosztálya 1910 december 25-én,
karácsony vasárnapján, összes ter-
meiben (VII, Almássy-tér 17, I. em.)

KARÁCSONYI TÁNCSTÉLYT

rendez, melyre tisztelt szaktársat,
ugyszintén kedves hozzátartozóit
teljes tisztelettel meghívja a vigalmi
bizottság. Kezdeté 8 órakor, vége
éjfél után 1 órakor. Belépődíj nincs.
Ruhatári díj személyenként 80 fill.

Szilveszterkor este fél 9-től reggelig kabaréval egybekötött
táncstélyt tartunk. Jó ételekről és italokról gondoskodva van

AZ ÚJÉV ALKALMÁBÓL
SZERENCSEKIVÁNATAIT
KÜLDI LENCSE ANTAL

Boldog · új · esztendőt
kiván · Erneszt · Gábor

az Ugocsa Vármegye
hetilapnak kihordója

Victoria könyvnyomda, Nagyszőlős.

Szedte Áron Ferenc

Nyomta Indig Jenő

MENU

PAPRIKÁS HAL

ANGOL BÉLSZIN

KACSAPECSENYE

POULARD BEFŐTTEL

TORTA, SÜTEMÉNY

GYÜMÖLCS

FEKETEKÁVÉ

BTC ♦ TORNA CLUB
1911 JANUÁR HÓ 5

„ÉBREDEÉS“ DALKÖR

1911. ÉVI JANUÁR HÓ 21

WALLA JÓZSEF BUDAPEST

MOZAIKLAP-, MŰKÓ-
ÉS CEMENTÁRÚGYÁR
BETON ÉS BURKOLÓ
:: ÉPÍTÉSI VÁLLALAT ::
TELEFONSZÁM 59-90

MÁRVÁNY-, MOZAIK-
LAPOKAT (VELENCEI
MÓDRA), MINTÁZOTT
:: CEMENTLAPOKAT ::
(RÓMAI UTÁNZAT) stb.

GYÁR: VII., ROTTENBILLER-UTCA 15. SZ.

1	VASÁRNAP	UJÉV		17	KEDD	ANTAL	
2	HÉTFŐ	MAKÁR		18	SZERDA	PIROSKA	
3	KEDD	GENOVÉV.		19	CSÜTÖRT.	KANÚT	
4	SZERDA	TITUSZ		20	PÉNTEK	FÁBIÁN	
5	CSÜTÖRT.	TELESZF.		21	SZOMBAT	ÁGNES	
6	PÉNTEK	VIZKER.		22	VASÁRNAP	SZT. CSAL.	☾
7	SZOMBAT	RAIMUND		23	HÉTFŐ	BOLD.A.EL.	
8	VASÁRNAP	SZEVERIN	☾	24	KEDD	TIMÓT	
9	HÉTFŐ	JULIÁN		25	SZERDA	PÁL FORD.	
10	KEDD	VILMOS		26	CSÜTÖRT.	POLIKÁRP	
11	SZERDA	HIGIN		27	PÉNTEK	AR.SZ. JÁN.	
12	CSÜTÖRT.	TACIÁN		28	SZOMBAT	APOLLON.	
13	PÉNTEK	40 VT. KAT.		29	VASÁRNAP	SZAL. SZ. F.	
14	SZOMBAT	HILÁR	☾	30	HÉTFŐ	MÁRTON.	☾
15	VASÁRNAP	JÉZ. NEVE		31	KEDD	NOL. PÉT.	
16	HÉTFŐ	MARCEL					

**BOLDOG UJÉVET
KIVÁN ÖRKÉNYI**

1911
**BOLDOG UJ
ÉVET KIVÁN
MITTERSZKY
JÓZSEF, IX.,
KINIZSY-U31**

MAGYARORSZÁGI KÖNYVNYOMDÁSOK ÉS ROKONSZAKMABELIEK SZAKKÖRE

ELNÖKSÉG VIII. KER.
CONTI-UTCA 4. SZÁM

KÖRHELYISÉG VIII. KER.
BÉRKOC SIS-UTCA 1. SZ.

TISZTELT SZAKTÁRSÁK!

A Szakkör immár egy negyedszázadnál hosszabb idő óta folytatja nehéz, nemes küzdelmét szak-társaink szakképzése és társadalmi téren való tömörítéseért s e hosszú idő alatt sem sikerült a tagok számát oly mérvben szaporítani, hogy kitűzött céljának mindenképpen megfelelhett volna. A Kör mai vezetősége most már elhatá-rozta, hogy az eddigi tengődés helyett új életet visz az egyesületbe s a Szakkört oly alapra helyezi, mely lehetővé kell hogy tegye a kitűzött magasztos feladatok tökéletes megoldását. Az országos és helyi szervező bizottságok a leg-nagyobb készséggel nyújtanak segédkezet a szervező munkához és hisszük is, hogy a szak-társak zöme végre be fogja látni, miszerint pro-grammunk teljes végrehajtása az össznyomdász-ság érdekét képezi s zászlónk köré tömörülve, vállvetett munkával segíti azt fényes győzelemre vinni. A jövőre vonatkozó céljaink röviden vázolja a következők: Az összes szaktársi körök bevonásával ez év őszére egy teljesen

berendezett kísérleti iskolát akarunk létesíteni, lehetővé óhajtván tenni, hogy a szakmailag hiányosan képzett fiatal szaktársaink tudásukat gyakorlati tanítás útján kibővíthessék. A terv készen van s támogatásához már az összes nyomdász körök hozzájárultak. Szaklapunkat, a Grafikai Szemlét, a jövőben is nagy mérvben fejleszteni óhajtjuk, szellemi részét illetőleg lényeges változtatásokat eszközöltünk s gondunk lesz, hogy oktató hatású illusztrációkban és műmelléletekben hiányt ne szenvedjünk. Technikai kiállításának kifogástalan voltaért pártnyomdánk: a „Világosság“ jó hírneve szavatol. A vidéki szaktársak tömeges támogatását is óhajtván biztosítani: megkeresésre vándorkiállításokat rendezünk szakkönyvtárakkal kapcsolatosan, hogy a vidéki szaktársak szakképzettség dolgában annyira-amennyire lépést tarthassanak a fővárosiakkal. Körünk egyéb életrevaló céljai még: szakkönyvek kiadása, a fővárosban felolvasások és kiállítások, valamint házi estélyek, mulatságok rendezése, körhelyiség s szakkönyvtár fenntartása stb. Ez a közel jövő programja, melynek támogatása, szervezeti érdekeket véve figyelembe, minden jóra való szaktárs erkölcsi kötelessége. S bár működésünk főleg a fiatalabb szaktársak tanításában merül ki: joggal elvárjuk, hogy nemcsak a fiatal generáció, hanem az idősebb szaktársak is támogadják Körünket, sőt azok is mellénk állanak és eszméink szolgálatába szegődnek, akik a szakképzettség egyik

magasabb fokát már elérték. Beiratási díj nincs. Havi tagsági díj 60 fillér, amely havonként 3 héten át 20—20 filléres részletekben is törleszthető a Kör házi pénztárosainál; aki 1911 január havától lép be Körünkbe s legalább 3 hónapot előre lefizet: megkapja a mulatságokra szóló családjegyen kívül különös kedvezményül az 1909. vagy 1910. évi Évkönyvet vagy pedig a Grafikai Szemle 1910. évi karácsonyi számát. Ismételten kérjük tisztelt szaktársainkat, támogassák a Szakkört kulturális feladatainak teljesítésében, mert azzal nemcsak a Kör eszméinek, de a szervezetnek is nagy szolgálatot tesznek, ha oly intézmények működését mozdítják elő, melyeknek célirányos ténykedése a létért való küzdelmünk sikerének megalapozásában merül ki. Körünket a szaktársak szives jóindulatába ajánljuk s maradtunk
szaktársi üdvözzel A VÁLASZTMÁNY.

VADASZ

NAPTAR

1 · 9 · 1 · 1

Az 1910. brüsszeli világiállításon a legmagasabb díjjal: Grand Prix-vel kitüntetve.

GLEITSMANN E. T.

KŐ- ÉS KÖNYVNYOMDAI FESTÉKGYÁRAK

Különlegesség: gyorsan száradó fekete festékek. Könyvnyomáshoz: SPECIAL. Könyomáshoz: PERFEKT. Több minőségben és különféle árakban kaphatók.

KÉPVISELI: TANZER MIKSA GRAFIKAI SZAK-
ÜZLET, BUDAPEST, VII, AKÁCFA-UTCA 50. SZ.

A TYPOGRAPH-SZEDŐGÉP

birtokosainak, mint valamennyi körültekintő nyomdatulajdonosnak az az óhajtása, hogy nyomdájuk betűválasztéka a legtökéletesebb legyen. Eme kívánság kielégítésére szolgál a Typograph-szedőgép

518-FÉLE BETÜKÉSZLETE

mely ezen régen kipróbált szedőgép birtokosainak rendelkezésére készen áll. Ezen betűkészlet 133-féle fraktur és 385-féle antiqua (beleértve 59-féle orosz, görög és arab betűt) betűből áll. Ezen választék folytonosan újabb vágásuakkal lesz kiegészítve és ez a magyarázata annak, hogy a Typograph-szedőgép minden világrészben fokozatosan terjed, mert a lehetőségig gazdag betűválaszték

A NYOMDÁSZ BÜSZKESÉGE

Magyarországi képviselő: ADLER J., Budapest, VI, Podmaniczky-utca 18. sz.
Budapesti képviselő: TANZER MIKSA, Budapest, VII, Akácfa-utca 50. szám

A világ legrégebb, leghíresebb és legnagyobb nyomdai festékgyára

Lorilleux Ch. és Társa

Iroda és raktár: Budapest, IV. ker., Ferenc József-rakpart 27. szám. Telefon 37-58.

Alapítva 1818. évben. 11 gyár és 50 lerakat az egész világon. Az 1899. és 1900. évi párisi világkiállításon versenyen kívüli jurytag. Grand Prix: St. Louis 1904, Lüttich 1905, Milano 1906 és Brüsszel 1910. évben

Magyarországi gyár: BUDA-
FOKON, Budapest mellett.

Fekete és színes festékek a kö- és könyvnyomdai, könyvkötészeti és valamennyi grafikai szakma részére. Arany- és ezüsfestékek. Másolófestékek. Hengeranyagok és azok öntése. Kencék. Preparált papírok nyomdák részére.

BÉLYEGZŐ-METSZÉS
GALVANOPLASZTIKA

ELSŐ

RÉZLÉNYIA-GYÁRTÁS
MECH. GÉPMŰHELY

MAGYAR BETÜÖNTŐDE RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

BUDAPEST, VI, DESSEWFFY-UTCA 32. TELEFON 23-70

Folyton dus raktárt tart magyar és minden idegen ékezetű könyv- és címbetükből, valamint körzetek, rézlényiak és különféle anyagokból. Egész nyomdai berendezések gyorsajtókkal együtt, jutányos feltételek mellett, gyorsan fogatosittatnak.